Ватанни севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

1994 йил 17 март, пайшанба № 61—62 (21.666). Сотувда эркин нархда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

1941—1945 ЙИЛЛАРДАГИ УРУШДА ФАШИЗМ УСТИДАН ҚОЗОНИЛГАН ҒАЛАБАНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

1941—1945 йиллардаги урушда фашизм устидан қозонилган ғалабанинг жаҳоншумул — тарихий аҳамияти ҳисобга олиниб, урушда ўзбекистонлик жангчиларнинг жасоратини ва халқнинг мамлакат ичкарисидаги қаҳрамонона, фидокорона меҳнатини қадрлаб, мамлакат ёшларини Ватанга муҳаббат ва миллатлараро дўстлик руҳида тарбиялаш мақсадида:

1. 1995 йил 9 майда ғалабанинг 50 йиллиги куни умумхалқ байрами сифатида нишонлансин.

1941—1945 йилларда фашизм устидан қазонилган ғалабанинг 50 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни нишонлаш юзасидан ташкилот комитети тузилсин.

Ташкилот комитетига ғалабанинг 50 йиллигига бағишланган тадбирларга тайёргарлик кўриш ва уни нишонлаш дастури лойиҳасини бир ой ичида тайёрлаб, Вазирлар Маҳкамасига тақдим этиш топширилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетининг 1995 йил апрелига қадар давлат буюртмасига мувофиқ ва давлат ҳисобидан хотира китоблари нашр этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитети хотира китобларини нашр этиш ва тарқатишдан тушадиган фойдадан олинадиган соликдан озод қилсин. «Ўзулгиржибиржасавдо» акционерлик уюшмаси хотира китобларини нашр этиш учун зарур матбаа материаллари билан таъминлансин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллигига тайёргарлик ва уни байрам қилишга доир тадбирларни ишлаб чиқсин ва амалга оширсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши «1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида қозонилган ғалабанинг 50 йиллиги» юбилей медалини топшириш тартиби тўғрисидаги таклифни тайёрласин ва тақдим этсин.

5. Ғалабанинг 50 йиллигига тайёргарлик қандай бораётганини ва унинг нишонланишини кенг ёритиш Ўзбекистон Республикаси оммавий ахборот воситаларига топширилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 16 март.

Тошкент туманидаги «Ҳасанбой» жамоа хўжалиги фермери Рихсивой Шорустамов катта ютуқларга эришмоқда. У ўтган йили давлатга 25 тонна сут, 2,5 тонна гўшт сотди. Ҳозир ҳам ҳар бир сигирдан кунига 11—12 килограммдан сут соғиб олиняпти. Новвосларнинг семириши ҳам яхши.

СУРАТДА: фермернинг ўғиллари Муроджон ва Маҳкамжон Шорустамовлар.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МУЛКНИ ДАВЛАТ ТАСАРРУФИДАН ЧИҚАРИШ ВА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ УСТИВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Мулкни изчиллик билан давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришни таъминлаш, шу асосда ижтимоий соҳага йўналтирилган кўп тармоқли бозор иқтисодиётини шакллантириш, давлатга дахлдор бўлмаган соҳанинг ролини кучайтириш ва рақобат муҳитини вужудга келтириш мақсадида:

1. Белгилаб қўйилсинки, қуйидагилар мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнининг устивор йўналишлари ҳисобланади:

қимматбаҳо қоғозлар бозорини ривожлантириш ва очиқ усулдаги акционерлик жамиятларини ташкил этиш билан бир вақтда давлатга тегишли акциялар улушини қисқартириш орқали аҳолини иқтисодий ислоҳотлар жараёнига кенг жалб этиш;

кўчмас мулк бозорини, биринчи навбатда савдо, маиший, коммунал хизмат кўрсатиш объектларини ва тугалланмай қолган қурилиш иншоотларини танлов асосида сотиш йўли билан шундай бозорни шакллантириш;

улгуржи савдо корхоналарини хусусийлаштириш жараёнига жалб этиш орқали ишлаб чиқариш воситалари бозорини вужудга келтириш, шунингдек товар-хом ашё биржалари тизимини ривожлантириш;

таркиб топган ишлаб чиқариш ва бошқарув тузилмалари якка ҳокимлигини тугатиш, хусусийлаштириш чеклаб қўйиладиган корхоналар сонини камайтириш;

тендерлар ва кимошди савдоларини, сармояларга оид савдоларни ўтказиш, шунингдек мол-мулкни тўғридан-тўғри сотиш йўли билан республика иқтисодиётига хорижий сармояларни жалб этиш;

корхоналарни хусусийлаштирилгандан кейин давлат томонидан қўллаб-қувватлашни таъминлаш.

2. Давлат ўз улушини сақлаб қоладиган очиқ усулдаги акционерлик жамиятларининг низомдаги маблағини жамлаш чоғида асосан акцияларнинг қуйидаги қисмлари кўзда тутилсин:

— давлатга тегишли;

— меҳнат жамоасига тегишли;

— хорижий шерикка тегишли;

— фонд биржаларида ва қимматбаҳо қоғозлар бозорида, шу жумладан чет элларда эркин сотиш учун мўлжалланган қисми.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш борасидаги ҳаракатлари режаси тасдиқлансин.

4. Ўзбекистон Республикасининг Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасига қуйидаги ҳуқуқлар берилсин:

ўз ваколати доирасида корхоналар ҳамда ташкилотларни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш шаклларини белгилаш, зарур норматив ҳужжатларни ва хусусийлаштириш комиссиялари тузиш тартибини ишлаб чиқиш ҳамда тасдиқлаш;

давлат мулки жамғармаси ва идораларга қарашли хўжалик ҳисобидаги бўлинмалар орқали фонд биржаларининг, кўчмас мулк савдоси биржалари, сармоя банклари ва жамғармаларининг муассиси ҳамда иштирокчиси бўлиш;

давлатга тегишли бўлган 1994 йилги дивиденд (даромад)дан ташкил этиладиган акционерлик жамиятларини ривожлантириш ва техника билан қайта қуроллантириш учун фойдаланиш.

5. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси:

икки ҳафта муддат ичида юқорида кўрсатилган устувор йўналишларга асосланиб республикада мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришга оид давлат дастурини пухта ишлаб чиқиб, тасдиқласин;

бир ой муддат ичида Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг қарорларини ушбу Фармонга мувофиқ ҳолга келтирсин, амалдаги қонунларни ўзгартириш ва тўлдириш бўйича белгиланган тартибда таклифлар киритсин, республика вазирликлари, давлат қўмиталари ва идораларининг мазкур Фармонга зид бўлган ҳужжатлари қайта кўриб чиқилиши ва бекор қилинишини таъминласин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 15 март.

АССАЛОМ НАВРЎЗ!

ТАБИАТНИНГ ЗИЙНАТИ—НАВРЎЗ

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика ташкилий қўмитаси раиси Исмоил Ҳакимович Жўрабеков билан суҳбат

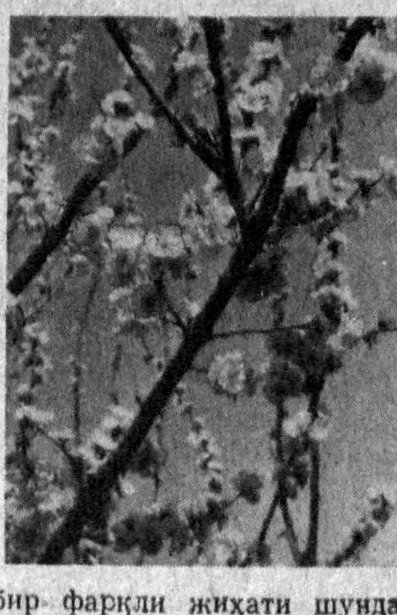

— Исмоил ака, биламизки, кейинги пайтларда халқимизнинг бой маданий меросини ўрганиш ва тарғиб этишга, миллий қадриятларни тиклашга эътибор кучайди. Жумладан, Наврўз умумхалқ байрамини нишонлаш ҳам йилдан-йилга айрича аҳамият касб этиб боряпти. Бу йил уни ўтказишга янада пухта тайёргарлик кўрилди. Аввало, ана шу хусусда гапириб берсангиз.

— Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни нишонлаш мамлакатимиз Президентининг юртимиздаги умрбоқий анъаналарни эъзозлашга, миллий қадриятларни тиклашга қаратилган сиёсати самараси ўлароқ қатъий удумга айланиб бормоқда. Наврўз — буюк аждодларимиздан, узоқ ўтмишимиздан бизларга мерос қолган баҳор, дўстбиродарлик, аҳиллик, ҳамжиҳатлик байрами. Бу — меҳр-оқибат байрамидир. Наврўз — тинчлик ва дўстлик, меҳр-мурувват байрами. У азалдан эзгулик, тотувлик, саховат туйғуларини тарғиб этиб келади. Одамзод айнан ана шундай туйғулардан камол топгани, уларни зийнат билгани боис, халқимиз Наврўз байрамига алоҳида эъзоз-эътибор билан қарайди. Ота-боболаримиз бу мунаввар байрамни бунёдкорлик байрами деб билган, уни ерга дон сепиб, кўчат экиб, ариқ қазиб, қўшиқ айтиб кутиб олган, улуғлаган. Бу байрам айёмида ҳар хил низонифоқлардан фориғ бўлиб, тоғларимиз чашмаларидек покланган. Шу тариқа, Наврўз — йилнинг боши, табиат янгиланадиган, деҳқон меҳнат мавсумини бошлайдиган пайт. Ерга, табиатга қадимдан меҳр ришталари ила боғланиб кетган халқимиз учун Наврўз шу жиҳатлари билан ҳам қадрлидир.

Боя айтганингиздек, бу йил Наврўз байрамини ўтказишга алоҳида эътибор берилмоқда. Чунки Наврўз миллий қадриятлар тантанасининг яна бир намойишига айланиши шубҳасиз. Шундай қилиб, бу катта байрамни мамлакатимиз миқёсида кенг нишонлаш чора-тадбирлари белгилаб қўйилди.

Мазкур байрамни нишонлаш тўғрисида республика Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарори чиққанидан хабарингиз бор. Унда байрамга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича республика ташкилий қўмитаси, унинг жойлардаги бўлимларининг вазифалари белгилаб берилди. Ташкилий қўмита ана шу қарор асосида мамлакатимизда Наврўз байрамини кенг миқёсда нишонлашга доир тадбирларни ишлаб чиқди.

Шунга биноан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида байрам тантаналари, халқ сайиллари ўтказилади. Хайр-саховат, меҳрибонлик, эҳтиёжманд оилалар, кекса ва ногирон кишилар ҳолидан хабар олиш тадбирлари ҳам Наврўз кунлари юқори ва қуйи ҳокимият идораларининг диққат-эътиборида бўлади. Шаҳар ва қишлоқлар, майдонлар, боғ-роғлар мамлакатимиз давлат рамзлари билан, баҳорни, тинчликни, тотувликни, мустақилликни олқишловчи шиорлар билан безалади. Наврўзона руҳ, наврўзона кайфият ҳар қишлоқ, ҳар маҳалла узра кезиб, дилларга хушнудлик бахш этади.

— Бу йилги Наврўз тантаналарининг ўзига хос жиҳатлари нимадан иборат?

— Албатта, биз бу йил баҳорни, Наврўзни мамлакатимизнинг иқтисодий аҳволини бирмунча мустаҳкамлаб олган, таъбир жоиз бўлса, анча улғайган шароитда қаршилаймиз. Яна бир фарқли жиҳати шундаки, у қадриятларимиз янада чуқурроқ англанган бир шароитда нишонланади. Тантаналар халқимиз тинчлик, ҳамкорлик, биродарлик каби муқаддас неъматларга нақадар муштоқ ва хайрихоҳ экани тобора ойдинлашиб бораётган бир даврда ўтади. Бу ҳол моҳияти фаровонлик, тинчлик, меҳр-муҳаббатдан иборат бўлган Наврўз байрамининг қадрини янада оширади. Унинг ғояларига рағбат уйғотади.

Наврўз чинакам халқ байрамига айланиб кетади. Маҳаллаларда таниқли санъаткорлар билан бирга халқ истеъдодлари ҳам томошалар кўрсатади. Бундан ташқари, халқимизнинг кўҳна ўйин ва маросимлари, тортишув-беллашувлари ҳам намойиш этилади.

Наврўзни мамлакатимизнинг хориждаги элчихоналарида ватандошлар билан баҳамжиҳат нишонлаш ҳам яхши анъана тусини олмоқда. Ўзбекистон Республикасининг Россия Федерациясидаги элчихонасида — Москва шаҳрида олдинги йилларда ҳам кўҳна ва табаррук байрамимиз кенг нишонланган эди. У ердаги Наврўз тантаналари бу гал янада тароватли бўлади. Маълумки, бу қардош ўлкада кўплаб талаба йигит-қизларимиз, илмий ходимларимиз, ишбилармонларимиз истиқомат қилади. Элчихо-

(Давоми иккинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ АЪЗОЛАРИГА, РЕСПУБЛИКАНИНГ БАРЧА ФУҚАРОЛАРИГА

НАВРЎЗ ҚУТЛОВИ

Мустақил Ватанимизнинг азиз фуқаролари!

Сизларни тароватли баҳор фаслининг илк куни сифатида нишонланадиган Наврўз байрами билан самимий табриклаймиз.

Наврўз бизга йилдан-йилга азиз ва қадрдон бўлиб бораётир. У миллий истиқлол туфайли мамлакатимизда қайта тикланди, давлат миқёсидаги умумхалқ байрамига айланди. Наврўз барчамизни, айниқса, ёшларни ватанпарварлик, инсонпарварлик, табиатни эъзозлаш руҳида тарбиялашга хизмат қилмоқда, жамиятда меҳр-шафқат, мурувват, дўстлик, иноқлик уруғларини сепмоқда, тили, дили, дини уйғун элларни яқинлаштирмоқда.

Наврўз муносабати билан ўтказилган ҳашарлар натижасида юртимиз янада обод ва кўркам бўлмоқда, янги боғу роғлар, токзорлару теракзорлар барпо қилинмоқда, кўчаю майдонлар байрамона безатилмоқда.

Истиқлолнинг учинчи баҳори файзли бўлишига, эзгу ниятларимиз рўёбга чиқишига ишончимиз комил, зеро, Ўзбекистон Президенти И. Каримов бошчилигидаги республикамиз ҳукумати иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, миллий маънавиятимизни қадрлаш, юртимизда тинчликни асраш, хорижий мамлакатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни мустаҳкамлаш сиёсатини изчиллик билан амалга оширмоқда, меҳнаткаш халқимиз бунёдкорлик ишларини тобора авж олдирмоқда.

Қадрли юртдошлар! Улуғ айём муборак бўлсин, Наврўзи олам ҳар бирингизга тан соғлиқ, яхши кайфият, қут-барака ва шоду хуррамлик олиб келсин!

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши
Сиёсий ижроия қўмитаси.

ДАВЛАТ ТИЛИГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР ЗАРУР

Республика Вазирлар Маҳкамасида Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Уни Ўзбекистон Бош вазири, комиссия раиси А. Муталов бошқарди.

— Кейинги йилларда мамлакатимизда Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш борасида анча ишлар қилинди, — деди раис. — Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш республика комиссияси аъзолари вазирликлар, концернлар, уюшмалар, давлат идоралари, корхона ва ташкилотларда мазкур қонун ижроси бўйича муҳим тадбирларни амалга оширди. Бироқ қилинган ишлар ҳали етарли эмас. Тилимизнинг софлигини таъминлаш, унинг ижтимоий мавқеини янада кўтариш учун ҳали кўп иш қилишимиз лозим. Айниқса, радио, телевидение ва матбуот тилини қонун талаблари, тилимиз қонун-қоидалари даражасида мукаммаллаштириш ғоят муҳим аҳамиятга эга. Қонунни бажаришда сусткашлик қилган ташкилот ҳуқуқни ҳимоя қилувчи идоралар томонидан назорат этилиши ҳам алоҳида белгилаб қўйилиши керак.

Мажлисда Ўзбекистон Давлат телерадиокомпаниясида Давлат тили ҳақидаги қонунни ва давлат дастурида белгиланган вазифаларни бажариш борасидаги ишлар муҳокама қилинди. Мазкур ташкилотда қонунни рўёбга чиқариш борасидаги ютуқлар, хусусан, кейинги вақтларда Давлат тили ҳақидаги қонунни оммага тарғиб қилувчи кўрсатув ва эшиттиришларнинг кўпайганлиги, янги-янги рукнлар пайдо бўлаётгани айтилди. Шу ютуқлар билан бирга бир талай камчиликлар ҳам мавжудлиги алоҳида таъкидланди. Жумладан, хизмат ёзишмаларининг салкам учдан икки қисми Давлат тилида юритилмаётгани, 200 нафарга яқин ходим ўзбек тили курсларида ўқиган бўлсада, уларнинг аксарияти Давлат тилида лозим даражада гапириш, ёзиш малакасини эгалламаганига эътибор қаратилди.

Атамашунослик қўмитаси тасдиқлаган сўз ва ибораларни бузиб талаффуз қилиш, гоҳида адабий тил қоидаларига риоя қилмаслик ҳоллари танқид қилинди.

Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси раҳбариятига Давлат тилини амалиётда қўллаш ишларини такомиллаштириш, тил қонун-қоидаларини пухта эгаллаган мутахассислардан фойдаланиш ҳамда барча ходимларга Давлат тилини ўрганиш учун зарур шарт-шароит яратиб бериш вазифаси юклатилди.

Йиғилишда Молия вазирлиги, Статистика, Солиқ қўмитаси ҳамда бошқа ташкилотларда ҳам иш қоғозларини Давлат тилида юритиш ҳали талаб даражасида эмаслиги таъкидланди.

Сўзга чиққанлар Давлат тили ҳақидаги Қонунни изчил бажариш борасида қилиниши лозим бўлган чора-тадбирлар хусусида фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Мажлисда Бош вазир ўринбосари М. Қорабоев қатнашди.

(ЎзА).

МАРКАЗИЙ БАНК МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Сўнгги вақтда биринчи апрелдан миллий валюта жорий этилиши ҳақида миш-мишлар тарқалди. Бу — ҳеч қандай асоси бўлмаган уйдирмадир. Пул ислоҳотини ўтказиш тахминан 1994 йилнинг иккинчи ярмига мўлжалланган. Ислоҳот ўтказишнинг аниқ вақти ҳақида аҳолига оммавий ахборот воситалари орқали маълум қилинади.

Республика ҳукумати ва Марказий банки миллий валютани жорий этиш тадбирларини уюшқоқлик билан, шошилмай амалга ошириш ниятидадир. Пулни алмаштиришнинг аҳоли учун салбий оқибатларини мумкин қадар камайтириш назарда тутилган. Бунинг учун ҳамма шарт-шароитлар яратилган.

Ўзбекистонда Миллий валюта жорий этилгандан сўнг сўм-купон икки ой давомида аста-секин муомаладан чиқарилади. Бир вақтнинг ўзида миллий валюта ва сўм-купон муомалада бўлган даврда сўм-купон тўловларининг ҳамма турларида қабул қилинади. Иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва бошқа тўловлар эса миллий валюта билан тўланади.

ОСМОНГА ҚАРАБ ТУПУРМАНГ...

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ АХБОРОТИНИНГ АКС САДОСИ

Юртимиздаги тинч, осойишта ҳаётга ўрганиб қолганмиз. Ички ишлар ходимлари ҳар замон—ҳар замонда телевидение экрани орқали республикамизда жиноятчилик камайиб бораётганини гапиришар, асосан майда тартиббузарликлар содир бўлиб тургани ҳақида хабар беришар эди. Бошқа қўшни мамлакатларда содир бўлаётган воқеалар билан таққослаганда бу ишлар арзимаслигини кўриб, қалбимиз фахрга тўларди, худога шукрона айтардик.

Шунинг учунми, март ойининг бошларида оммавий ахборот воситалари тарқатган республика Ички ишлар вазирлигининг ахбороти халқимизнинг тинчини бузди. Буни телевидение ва радио, газеталар таҳририятига келаётган телеграмма ва хатлар оқими исботлаб турибди.

Ички ишлар вазирлигининг ахбороти бу қадар кенг миқёсда акс садо қўзғаши кишини ҳаяжонга солмай қўймайди. Бунинг устига, халқимизнинг тинч ҳаётга нақадар ўрганганини, уни нақадар қадрлашини кўриб, кўнглингиз кўтарилади.

Акс садо республикамизнинг турли бурчакларидан келмоқда. Уруш ва меҳнат фахрийлари, бутун-бутун меҳнат жамоалари, маҳаллалар аҳли... Хуллас, барча бу ахборотга муносабат билдирмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, телеграмма ва хатларнинг аксарияти республикамиз Президентига мурожаат билан бошланади. Уларнинг барчасида юртбошимиз юритаётган оқилона ва одилона ички ва ташқи сиёсат тўла маъқулланади, «бошингиз дард кўрмасин» дея дуо қилинади-да, Ички ишлар вазирлигининг ахборотида тилга олинган шахсларнинг манфурлиги қораланади.

Мана, бу акс садонинг айримлари билан танишинг:

«Ҳурматли Президентимиз! Сизнинг бугунги кунда тараққиёт ва истиқлол йўлида олиб бораётган сиёсатингизни, шу жумладан уюшган жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги фаолиятингизни чин дилдан қўллаб-қувватлаймиз. Жиззах вилояти, Пахтакор тумани меҳнаткашлари».

«Тошкент, Ўзбекистон Республикаси Президенти муҳтарам Ислом Каримов жанобларига. 7—8 март кунлари Ўзбекистон телевидениеси орқали берилган Ички ишлар вазирлигининг ахборотида ўз Ватанининг тузини еб, тузлиғига тупураётган айрим кимсаларнинг четга чиқиб олиб, юртимизга ҳар хил туҳмат тошлари отаётгани ҳақида гапирилди. Мустақил давлатимиз энди оёққа тураётган бир пайтда халқимиз тинч-тотув яшаб, уйлар қуриб, тўйлар қилиб, бир-бирига меҳр-оқибати ортиб, бутун дунёга танилиб ва ҳурмат-эътибори ошиб бораётгани кимларгадир ёқмаяпти шекилли. Қўшни Тожикистоннинг қонли кунлари, Қорабоғдаги хунрезликлар бу нонкўрларга сабоқ бўлмадимикан ёки улар ҳам ўшандай кунларни қўмсаб қолишдимикан? Қўқон шаҳар деҳқон бозори жамоаси Сиз — юртбошимизнинг тиниб-тинчимай, кечани кеча, кундузни кундуз демай олиб бораётган сиёсатингизни тўла қўллаб-қувватлайди. Мана, бозорларимизда, худога шукр, ҳамма нарса сероб, тўлиб-тошиб ётибди. Нарх-наво ҳам унчалик баланд эмас. Қўшни республикалар — Қирғизистон билан Тожикистондан ҳам кўп маҳсулот келиб турибди. Бозорларнинг тўкинлиги — халқнинг тўқлигини, халқнинг осойишталиги эса, юритилаётган сиёсатнинг тўғрилигини билдиради. Ҳақ йўлида иш олиб боряпсиз, илоҳим бошингиз тошдан бўлсин. Саломат бўлинг. Қўқон шаҳар деҳқон бозори раиси М. Расулов».

(Давоми иккинчи бетда).

ЗАМИННИ, ЗАМОННИ ЯШАРТИР, НАВРЎЗ!

ТАБИАТНИНГ ЗИЙНАТИ—НАВРЎЗ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

нада бўладиган байрам шодиёналари уларда ватанпарварлик, юртпарварлик туйғуларини янада камол топтиришга хизмат қилиши шубҳасиз.

Мамлакатимиз пойтахтида ўтадиган Наврўз томошалари одатдаги тантана масканларидан ташқари, бу йил муаззам обидалар — «Туркистон» театрида, Амир Темур ҳайкали теварагида, янги майдонлар ва боғ-роғлар бағрида ўтиши ҳам сиз айтган ўзига хосликка мисол бўлса ажаб эмас.

— Мамлакатимизда аҳолининг эҳтиёжманд қисмини ижтимоий ҳимоялаш доим диққат-эътиборда. Бозор муносабатларига ўтишнинг Президентимиз таклиф этган ва халқимиз қўллаб-қувватлаган беш тамойилидан бири ҳам шу масалага қаратилган. Наврўз байрами арафасида ва байрам кунлари хайрия тадбирларининг кенг миқёсда ўтказилиши ҳам ана шу сиёсатнинг изчил амалга оширилаётганидан далолат бўлса керак?

— Тўғри пайқабсиз, чиндан ҳам шундай. Наврўзни мамлакат миқёсида кенг нишонлашдан мақсад фақат шоду хуррамлик, кўнгил ёзиш эмас, балки жамиятда меҳр-оқибат, раҳм-шафқат туйғуларини камол топтиришдир. Байрам барчаники экан, у ҳаммага қувонч, шодлик олиб келиши керак. Токи эҳтиёжманд, зориққан кишилар одамлардан оқибат, диёнат кўтарилмаганига ишонсин, дунёда адолат тоабад пойидор туришига иймон келтирсин. Ахир, жамиятнинг маънавий савияси ҳам шунга қараб белгиланади-да! Худога минг қатла шукрки, халқимизда гўзал инсоний фазилатлар устивор яшаб келяпти. Бу ҳам кўҳна анъаналаримизнинг бениҳоя ҳаётий ва умрбоқий эканидан далолат. Наврўз — бунинг ёрқин исботи.

Байрам кунлари давлат идоралари, корхона ва муассасалардан вакиллар бориб, эҳтиёжманд, ҳожатманд ва ногиронлар ҳолидан хабар олиши, бемалол айтиш мумкинки, қадимий анъаналаримиз сифатида ҳаётимиздан қайта жой олди. Наврўз айёмида болалар ва кексалар уйлари, касалхоналарда кўпдан-кўп хайрия тадбирлари ўтказилади. Фуқароларга турли-туман совға ва ҳадялар улашиш, дастурхон атрофида куй-қўшиқ тинглаб ҳордиқ чиқариш, муҳтожларга дарз кетган девор-томларини тузатиб бериш — барчаси Наврўз тадбирларининг узвий қисмидир.

— Байрам кунлари мамлакатимиз пойтахти, айниқса, ўзгача чирой касб этса керак?

— Шубҳасиз. Энг катта тантаналар пойтахтдан бошланади. Бу ерда давлатимиз раҳбарлари иштирокида томошалар, халқ сайиллари бўлади. Байрам шодиёналарида хорижий мамлакатларнинг Ўзбекистондаги элчихоналари ходимлари, чет эллик меҳмонлар, вилоятлардан келган вакиллар ҳам қатнашади. Ўша кунлари Тошкентнинг энг катта сайилгоҳ ва майдонларида сумалак солинган дошқозонлар қайнайди, дастурхонларга ош тортилади. Савдо ва умумий овқатланиш ташкилотлари тайёрлаган таомлар кўргазмаси, мева-сабзавот ва кийим-кечак ёймалари байрамга ўзгача руҳ бағишлаб туради.

Вилоят ва туман марказларида, қишлоқ ва маҳаллаларда ҳам Наврўз шодиёналари ҳафта-ўн кунгача давом этади. Хуллас, қишдан бироз толиқиб чиққан кўнгиллар Наврўз ҳавосидан, байрам севинчидан янги куч олади, қайта ғайрат-шижоатга тўлади. Наврўзнинг буюк ҳикмати ҳам шунда-да!

— Наврўз олдидан мамлакатимизда Президентимиз ташаббуси билан тераказорлар барпо этиш ҳаракати бошлаб юборилди. Ҳозир терак қаламчаларини ўтказиш авжида. Бу — Наврўзнинг ўзига хос ишчанлик, тадбиркорлик руҳида ўтказилишидан ҳам далолат бериб турибди...

— Наврўз асли меҳнат байрами ҳамдир. Халқимиз ишчан ва меҳнаткаш халқ. Унинг айни Наврўз кунлари тол-тераклар ўтқазиш, боғ-роғлар яратиш орзуси билан яшаши табиий. Кейинги пайтда Президентимиз чиқарган фармонлар, ҳукуматимиз қабул қилган қарорлар, шубҳасиз, халқнинг ишчанлик кайфиятини янада ошириб юборди. Шу боис, айтиш мумкинки, бу йилги Наврўз чинакам меҳнат байрамига айланиб кетади. Байрам кунлари шаҳар ва қишлоқларимиздаги дов-дарахтларни парваришлаш, янги ниҳоллар ўтқазиш, кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишлари оммавий тус олади.

Наврўз— муқаддас байрам. У юртимиздаги ҳар бир хонадонга бахт ва шодлик, қут-барака олиб келсин. Бу улуғ байрамни барчамиз ҳамдам, ҳамнафас бўлиб кутиб олайлик. Наврўз кунлари ҳеч дилга ғусса тушмасин. Бизнинг ниятимиз ана шу!

ЎзА мухбири Муртазо ҚАРШИБОЙ суҳбатлашди.

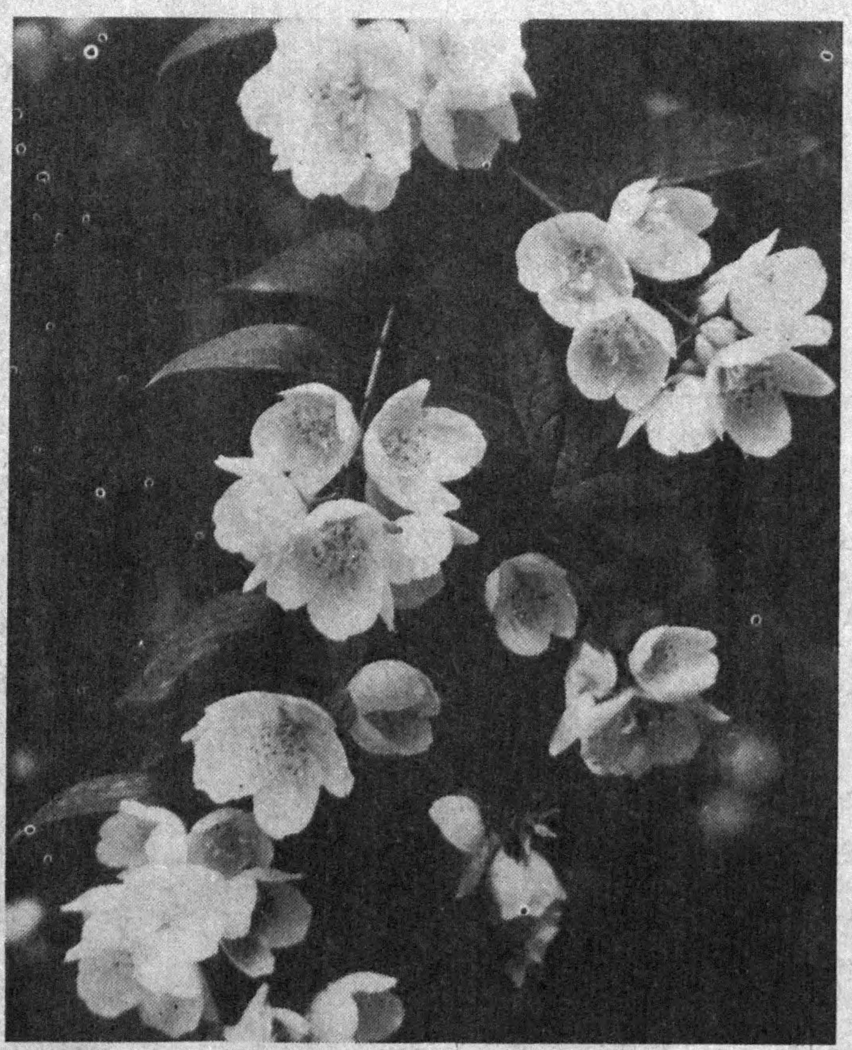

ТАРАДДУД

Қорақалпоғистон Республикаси шаҳар ва туманларида давлат, жамоа хўжаликларида умумхалқ байрами—Наврўзга тайёргарлик ишлари тобора авж олмоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистон ХДП Қорақалпоғистон Республикаси Кенгаши ижроия бюроси, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республикаси қўмитаси бюроси Наврўз байрамига тайёргарлик ва уни ўтказиш бўйича партия ва Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг сиёсий-оммавий вазифаларини белгилаб олди.

Режада Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон республикаларининг қадимий тарихий меросдари, урф-одатларини қайта тиклаш, Наврўз байрамини янги мазмунда ўтказиш, уни баҳор, дўстлик ва тинчлик байрами сифатида нишонлаш алоҳида кўрсатилган. Бу байрамни катта ташкилотчилик ва кўтаринкилик билан ўтказиш учун идора раҳбарларига жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда тегишли комиссиялар тузиш тавсия қилинди.

Наврўз байрамига бағишлаб меҳнат жамоаларида, маҳаллаларда, маданий оқартув муассасаларида оғзаки, кўргазмали тарғибот-ташвиқот ва бошқа оммавий-сиёсий ишлар олиб бориш, кам таъминланган оилаларга, ногиронларга, етим-есирларга, боқувчисини йўқотган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш, шу билан бир қаторда шанбаликлар ўтказиш, ободонлаштириш ишларини тубдан яхшилаш тадбирлари белгиланди.

Р. ЕШИМБЕТОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

ЭЗГУЛИК УЛАШИБ

Шу кунларда Ўзбекистон Республикаси «Наврўз» хайрия жамғармаси фаолларининг қўли-қўлига тегмайди. Куни кеча Тошкент шаҳридаги Сирғали туманида жойлашган «Умид» саломатликни қайта тиклаш марказида беморларга 5 та махсус аравача ҳамда 2 миллион сўм пул топширилди. 19 март куни эса «Наврўз» фаоллари Оҳангарон туманидаги қариялар уйида, Бекобод кон-металлургия комбинатида хайрия тадбирларини ўтказадилар. Тез кунлар ичида ўзбекистонлик бир гуруҳ санъаткорлар «Наврўз» жамғармаси йўлланмаси билан Туркияда таҳсил олаётган талабаларимиз ҳузурига йўл оладилар.

А. АБРОРХЎЖАЕВ.

КЎНГИЛ КЎНГИЛДАН СУВ ИЧАР

Март ойини аслида кўклам элчиси, деймиз. Бунинг рамзий маъноси бор, албатта. Зеро, баҳор нафасининг уфуриши, дов-дарахтлар уйғониб, кўкатларнинг қайта кўз очиши шу ойга тўғри келади. Ҳа, борлиқни ажиб бир илиқлик қамраб олаётган деҳқон яхши ният билан ерга уруғ сочаётган бир пайтда ўлкамизга Наврўзи олам, янги йил ташриф буюради. Нафақат ташриф, балки Наврўз ўзлигимизга хос қадриятларимизни, унутилаёзган урф-одат ва расм-русумларимизни одатдагидек яна елкасида опичлаб келади. Шундай экан, мустақил диёрда бу йил ҳам Наврўзнинг интиқиб кутилаётганлиги табиий бир ҳолдир.

Ана шундан бўлса керак Навоий вилоятида ҳам Наврўз шодиёналари қизғин бошлаб юборилди. Вилоят ҳокимлиги Ўзбекистон ХДП вилоят кенгаши ҳамда «Маҳалла» хайрия жамғармаси ҳамкорлигида ишлаб чиқилган байрамолди тадбирларига ҳамоҳанг ҳолда вилоятда Наврўз умумхалқ байрами чинакам халқ сайлига айланиб кетди.

Айниқса, қўйчивонлар маскани бўлмиш Томди, Конимех, Нурота туманларида Наврўз ўзига хос интиқлик билан кутиб олинмоқда. Вилоят маркази байрамона дид билан безатилмоқда. Худди шу байрам кунларида кимёгарлар, саноатчилар, нурчилар шаҳри бўлмиш Навоий улуғ бобокалонимиз Мир Алишер таърифлаган жаннатнинг ўзгинаси. Шаҳар кўркига-кўрк, ҳуснига-ҳусн қўшаётган «Фарҳод», «Ширин», «Наврўз» маданият саройлари, истироҳат боғлари ва ўйингоҳлари баҳорни, муборак айём —Наврўзни мадҳ этувчи шиор кўргазмалар билан тўлиб кетган. Маҳаллалар, кўчалар ва хонадонларда эса аллақачон халқ сайиллари, турли кўрик-танловлар, миллий таомлар бўйича беллашувлар айни авжига чиққан. Бу ўринда дошқозон тўла сумалак сайилини, дастурхон тўла кўксомса, кўкчучвара, нонларни айтмайсизми.

— Миллий қадриятларимизни, қадимий анъаналаримизни қайтариб берган Наврўзни чинакам халқ сайилига айлантириш шарафли бурчимиздир,— дейди ХДП вилоят кенгашининг биринчи котиби Наврўз байрамини ташкил этиш ва ўтказиш комиссияси аъзоси Баҳриддин Рўзиев. — Биз бу байрамни нишонлабгина қолмай, балки Наврўз кунлари бева-бечора, мажруҳ ва касалмандлар ҳолидан хабар олишни, етим-есирлар, боқувчисини йўқотганларга совға-салом улашишни ҳам режалаштирганмиз. Бу хайрли иш учун 3 миллион сўмдан зиёд маблағ ажратилди. Ҳозирдаёқ ҳокимлик тизими ва ХДП вилоят кенгаши фаоллари энг олис туман ва шаҳарларда бўлишиб, кишиларга меҳр-шафқат ва мурувват кўрсатишяпти.

Дарҳақиқат, Наврўз биргина яшариш, яратувчилик байрамигина бўлиб қолмай, у кўнгил сўраш, дил овлаш, гина-қудратни унутиш байрами ҳамдир. Мана шундан бўлса керак, навоийликлар аҳиллик, тотувлик, байналмилалликни байроқ қилиб олиб, Наврўзга пешвоз чиқишяпти.

Музаффар ШАРОПОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

ҚЎШАЛОҚ АЙЁМ

Чироқчи тумани меҳнаткашлари ўтган йили ҳар соҳада катта ютуқларга эришдилар. Айниқса, пахта тайёрлаш бўйича вилоятда иккинчи бўлиб маррага етиб келингани, мавсум охирида эса биринчиликка чиқиб, йиллик режани 130 фоиздан оширган заҳматкашлар баҳорги юмушларга ҳам барвақтроқ киришдилар.

— Бу йилги Наврўз айёми туманимиз меҳнаткашлари учун қўшалоқ байрам бўлади. Чунки, ҳосил байрами Наврўзга уланиб кетади, — дейди туман ҳокими Рашид Норбўтаев.

Дарҳақиқат, куни-кеча туман фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Деҳқончилик тараққиёти— фаровонлик манбаи» мавзусидаги нутқидан келиб чиқадиган вазифалар белгилаб олинди. Шунингдек, йиғилишда Наврўзга тайёргарликнинг бориши, уни миллий анъаналарга бой руҳда ўтказиш ҳақида фикрлар билдирилди.

Ҳар йили Чироқчида Наврўз корхона, хўжалик, муассасалар ўртасида баҳорги таомлар кўригисиз, полвонлар беллашувисиз ва кўпкарисиз ўтмайди. Бу йил ҳам туман марказий ўйингоҳида бўладиган тантаналарда санъаткорларнинг чиқишлари, миллий ва тарихий спорт мусобақалари ва таомлар кўриги кенг ўрин олади. «Чияли» давлат хўжалигида катта кўпкари бўлиши мўлжалланяпти. Айни пайтда полвонлари кўп бу элнинг елкаси ерга тегмаган Саиднабихон, Маҳмадўст каби миллий кураш усталари ёшларни бўлғуси Наврўз мусобақаларига тайёрлаётган бўлса, чавандозлари ҳам қизғин ҳозирлик кўрмоқдалар.

Туманда Наврўз олдидан шанбалик ўтказилди. Ҳашардан тушган маблағ кам таъминланган оилалар, ногиронлар ва кўп болали ночор оилаларни ижтимоий ҳимоя қилиш учун сарфлашга қарор қилинди.

Эркин ЭСИРГАДИЕВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

ТАШАББУС САМАРА ГАРОВИ

Ўзбекистон ХДП Андижон вилоят кенгашининг Наврўз арафасида кўчат ўтқазиш ташаббусини барча аҳоли қизғин қўллаб-қувватламоқда. Бўз, Хўжаобод, Асака туманларида янги кўчатзорлар пайдо бўлди. Биргина Комсомолобод тумани боғбонлари 60 гектар ерга терак кўчати ўтқазишди.

— Ҳар оилага уй зарур, — дейди биз билан суҳбатда туман ҳокими Адҳамжон Ҳакимов.— Уй эса ёғочсиз битмайди. Шуларни назарда тутиб партиямиз ташаббусини чин дилдан қўллаб-қувватладик.

Комсомолобод марказий Фарғона чўлида жойлашган. Теракнинг қумлоқ ерда яхши етилиши деҳқонларимизга равшан. Шунинг учун улар 10 миллион сўмлик кўчатни вилоят ўрмон хўжалигидан сотиб олишди.

Шуҳрат МУСАЕВ, «Ўзбекистон овози» мухбири.

МАҲАЛЛА АҲЛИ ДУОДА

Рамазон ҳайити арафасида маҳалламиз аҳли зўр бир суюнчилик совғаси олди. Ўзбекистон тумани ҳокими Акрамжон Сиддиқовнинг бевосита кўрсатмаси ва «Ғаниобод» ширкатининг раҳбари Абдуқодир Аҳмадалиев, Конизар қишлоқ фуқаролар йиғинининг раиси Маҳмуджон Ҳомидовларнинг ҳиммати билан хўжалик электр тармоғи бўлимининг собиқ жойи янги ташкил бўлган маҳалламизга инъом этилди.

Яқинлашиб келаётган Наврўз байрамида бизнинг маҳаллага марҳамат қилинглар, азизлар, деб маҳалла аҳли номидан

Султонхон ОТАХОНОВ, Фарғона вилояти Ўзбекистон тумани «Ғаниобод» маҳалласи раиси.

ОСМОНГА ҚАРАБ ТУПУРМАНГ...

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Самарқанд вилоятининг Челак туманидаги Тошҳовуз маҳалласи аҳли номидан Т. Рафиев, А. Медведев, А. Мукаррамов, М. Караглaнова, П. Юрченко сингари фахрийлар имзо чеккан телеграммада бундай сатрлар бор:

«Ўзбекистондаги осойишталик, турли миллатлар ўртасидаги аҳиллик республикамиздан четда бузғунчилик ишлари билан шуғулланиб юрган айрим нопок кимсаларга ёқмаёганини халқимиз теран ақл-идрок билан фаҳмлаб турибди. Айни пайтда биз янада сергак бўлишимиз керак. Ўнлаб миллат вакиллари қариндошлардек аҳил яшаётган туманимизнинг холис ниятли меҳнаткашлари Сиз олиб бораётган сиёсатни сидқидилдан қўллаб-қувватлайди, жонажон Ватанимиз равнақи йўлида фидокорона меҳнат қилаверади. Бизни тўғри йўлдан оздириш мақсадида қилинаётган ҳар қандай ҳаракат халқимизнинг нафратига учраши муқаррар...».

Тошкент вилояти, Паркент тумани маҳаллаларининг оқсоқоллари юборган телеграммада, жумладан, шундай сатрлар бор:

«...Кечқурун телевизор орқали баъзи кишилар чет элга қочиб кетиб, кўп миллатли Ўзбекистон Республикасига тош отиб, республикамиз аҳолиси ўртасига нифоқ солишга уринаётганини эшитиб, ларзага келдик... Сизнинг раҳнамолигингизда республикамизда осойишталик ҳукмрон... Туманимиз аҳолиси қаерда тинчлик бўлса, ўша ерда барака бўлишига қаттиқ ишонади... Республикамизда осойишталикни сақлаш борасида Сизга Оллоҳ мададкор бўлсин...»

Нонкўр мансабпарастларнинг ношукрлиги кўпчилик қатори Учқудуқ шаҳри аҳолисининг ҳам ғазабини қўзғатган. Шаҳар маҳаллалар қўмитаси раиси Э. Соҳибов, меҳнат фахрийси Л. Зарецкая, халқ ноиби М. Абдумажидовлар номидан келган телеграммадаги мана бу гаплар шунинг исботидир:

«...Ички ишлар вазирлигининг хабаридан Ўзбекистонда яшаб, вояга етиб, бугунги кунда жиноят содир этиб, республикамиз ташқарисида беркиниб юрган кимсалар Ватанимиз равнақини кўролмасдан ҳар хил бўҳтонлар тарқатиб юрганини эшитиб, ниҳоятда ғазабландик...».

Мана, Бухоро вилояти, Вобкент тумани Уруш ва меҳнат фахрийлари номидан кенгаш раиси Ш. Ашуров юборган телеграммадан сатрлар:

«...Бизларга тинчлик керак. Биз Тожикистон фожиаси юртимизда такрорланишини истамаймиз. Сиз ва Ички ишлар вазирлиги жиноятчиликка, Ватан хоинларига қарши олиб бораётган курашни қўллаб-қувватлаймиз...».

Қашқадарё вилояти, Чироқчи туманидаги пахта тозалаш заводи жамоаси юборган телеграммадаги қатъият ҳам эътиборга молик:

«Келажаги порлоқ мустақил Ўзбекистонимиздаги осойишта ҳаётни кўролмаётган, тузини еб тузлиққа тупурган, она юртини ташлаб хорижий мамлакатларга қочиб кетиб, чанг-тўзон кўтармоқчи бўлган мансабпараст ғаламисларга қарши кескин чоралар кўрилиши керак! Биз Тожикистондаги ёки Кавказорти давлатларидаги фожианинг содир бўлишини хоҳламаймиз. Биз Сиз, ҳурматли Президентимизнинг одилона сиёсатини қўллаб-қувватлаймиз, ҳар қандай ғаламисларнинг аҳолини чалғитишига йўл қўймаймиз».

Бошқа қадриятлар қаторида ислом динининг ҳам тикланиб, ҳаётимизда ўз ўрнини эгаллагани республикамизда тинчлик ва осойишталикнинг барқарорлигига ҳисса бўлиб қўшилмоқда. Ички ишлар вазирлигининг ахбороти барча меҳнаткашлар қатори дин аҳлини ҳам ташвишлантирган. Буни Марғилон шаҳар ислом аҳли номидан Хонақо масжиди имом хатиби Собир қори Эминов юборган телеграммадаги мана бу сўзлардан ҳам билса бўлади.

«...Биз имонини сотган кўрнамак унсурларнинг вақти келиб Ўзбекистон халқи ва мавжуд қонун олдида жавоб беришига ишонамиз. Илоҳо республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида олиб бораётган эзгу ишларингизда худо ёр бўлгай».

Ғаламисларнинг қилмиши Наманган вилояти аҳолисини ҳам ғазаблантирди. Вилоят сув хўжалиги жамоалари юборган телеграммада, жумладан, шундай дейилади;

«...Кўп миллатли Ўзбекистон аҳолиси осойишта ва бунёдкорлик меҳнати билан банд бўлган бир пайтда юртимиздан қочиб, чет элдан бошпана топган ғаламисларнинг аҳоли орасида ваҳимали миш-мишларни тарқатишга уринаётгани тўғрисидаги хабарни эшитиб, бу манфур кимсаларга нафратимиз янада кучайди...»

Мана бу телеграмма алоҳида эътиборга молик. Чунки, уни республикамизда юз бераётган ҳодисаларни кўриб кўзи очилган одам юборган:

«Ўзбекистон Президенти И. Каримовга. Нусхалари: «Халқ сўзи» ва «Зарафшон» газеталарига. Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Сизнинг халқимиз фаровонлиги ва тинчлиги йўлида олиб бораётган сиёсатингизни қўллаб-қувватлайман. Бу сиёсатни қоралаш мақсадида чет элда туриб, Ватанига тош отаётган баъзи бир «сиёсатдон»ларга қарши кескин чора кўришингизни сўрайман. Иштиҳон тумани «бирлик»чиларининг собиқ раиси Н. Бўтаев».

1994 йил 9 март куни Андижон вилояти, Жалолқудуқ тумани меҳнаткашларининг вилоят ва туман ички ишлар идоралари ходимлари билан учрашуви бўлиб ўтган. Унда Ўзбекистон Республикаси Президентига мурожаатнома қабул қилинган. Туман меҳнаткашлари номидан Ўзбекистон Республикаси халқ депутати У. Охунов, туман хотин-қизлар кенгаши раиси З. Асқарова, туман бош имом хатиби ҳожи Икром қори Хушназаров ва бошқалар имзолаган мурожаатномада, жумладан, бундай дейилади:

«Ҳурматли Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов!

Биз, Жалолқудуқ тумани меҳнаткашлари, Сизнинг республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида, халқимизнинг порлоқ келажагини таъминлаш борасидаги саъй-ҳаракатларингизни ҳар кун, ҳар нафасда ҳис этиб турибмиз.

Халқ манфаатини кўзлаб чиқараётган фармонларингиздан мамнунмиз, уларни амалга оширишга баҳоли-қудрат ҳисса қўшишга ҳаракат қиляпмиз...

Ёш республикамиз мустақил давлат сифатида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлганини, йирик-йирик давлатлар ҳам энди Ўзбекистон билан ҳисоблашаётганини, дунё миқёсида ўзаро ҳамкорлик йўлга қўйилаётганини кўролмаётган айрим шахслар Ўзбекистонда ҳам Тожикистон воқеаларининг такрорланишини жуда-жуда истамоқда.

Ғанимларимизнинг фисқу фасод ва уйдирма гаплар тарқатиб, тинчлигимизни бузиш учун қилаётган ҳаракатлари биз — меҳнаткашларни янада сезгирроқ бўлишга, ҳамжиҳатликка, Сизнинг атрофингизда янада жипслашиб, дадил ҳаракат қилишга даъват этади.

Жалолқудуқ тумани меҳнаткашлари Сизнинг ички ва ташқи сиёсатингизни тўла қўллаб-қувватлайди. Ўзбекистон келажаги буюк давлат бўлишига ишонади.

Сизга букилмас ирода, халқимиз фаровонлигини ошириш йўлидаги ишларингизга Оллоҳдан мадад тилаймиз».

Самарқанд вилоятининг Булунғур, Челак, Иштихон, Гўзалкент, Боғишамол, Сиёб, Нарпай, Оқдарё; Қашқадарё вилоятининг Деҳқонобод, Шаҳрисабз, Баҳористон, Чироқчи, Муборак, Касби; Бухоро вилоятининг Вобкент, Жондор; Навоий вилояитнинг Қизилтепа; Жиззах вилоятининг Зомин, Мирзачўл, Дўстлик, Пахтакор; Тошкент вилоятининг Зангиота, Паркент; Андижон вилоятининг Қўрғонтепа, Марғилон, Қува шаҳарларидаги юзлаб меҳнат жамоалари, уюшмалар, ташкилотлар ва Фарғона вилоятидан И. Эргашев, Қ. Деҳқонов, Н. Абдуллаев, М. Саидхўжаев, Ш. Жўрабоев, С. Хўжаев, Р. Исомиддинов, Р. Аҳмедов, Х. Йўлдошев, Ҳ. Ҳожиматов, Тошкент вилоятидан З. Мўминов, Т. Ҳасанов, А. Эргашев, Андижон вилоятидан У. Саримсоқов, Қашқадарё вилоятидан Н. Зайниев, М. Нормуродов, Р. Муртозоев, А. Қўшоқов, А. Тўраев, М. Қурбонова, М. Усмонов, Р. Азимов, У. Ашуров, А. Ашуров, Бухоро вилоятидан Каримовлар оиласи, Ҳ. Қосимов, К. Абдуллаев, М. Рашидов, И. Шарипова, М. Саидов, Самарқанд вилоятидан И. Шарипов, А. Бўронов, Х. Абдуазизов, С. Ҳамроев, Р. Каримов, М. Жаҳонгиров, Н. Колупаев, М. Маллаев, Г. Гаолиева, А. Абдуллаева, Р. Кулонов, И. Искандаров, М. Зоиров, И. Қиличев, А. Қаршиев, М. Неъматов, Т. Нуриддинова, М. Имомова, Н. Қўчқоров, Р. Тўраев, А. Жозилов, А. Халилов, С. Шарипов, З. Шарипов, Р. Кудяков, М. Рустамова, М. Ниёзов, Навоий вилоятидан М. Мардонов, Жиззах вилоятидан К. Назарбоев, Б. Шарипов, У. Усмонқулов сингари жуда кўп кишилардан ана шундай телеграммалар келиб турибди.

Халқ меҳрини қозонишдан улуғроқ бахт, халқ нафратига дучор бўлишдан каттароқ бахтсизлик йўқ. Ички ишлар вазирлигининг биргина ахбороти қўзғаган акс садони кўриб, шундай хулосага келади киши.

Доно халқимизнинг «Осмонга қараб тупурма, юзингга тушади» деган мақоли бор. Республикамизга маломат ёғдирмоқчи бўлганларнинг ўзи маломатга қолиши табиий. Мансаб учун юртидан кечиб, Ватанига тош отган кимсаларнинг юзи бугунги кунда ўзлари чаплаган нопок бўёқ билан қора. Халқимиз уларнинг фисқу фасодига учмай, аксинча, уларга нафрат ўқиётгани, республикамиздаги осойишта ҳаётдан мамнун, бу осойишталикни таъминлаш борасида тиниб-тинчимаётган Президенти атрофида жипс экани барчамизнинг дилимизга ғурур бахш этади, бошимизни тик кўтариб юришга ундайди.

(ЎзА).

ТЎҒАНОҚ БЎЛМАНГ!

Озод диёримиз—мустақил Ўзбекистон сиёсий, иқтисодий ислоҳотлар туфайли янгиланяпти, тараққиёт йўлига кириб боряпти. У жаҳон ҳамжамиятидаги ўз ўрнини кун сайин мустаҳкамламоқда.

Республикамизнинг давр ўтган сайин обрўси ошиб бораётгани бежиз эмас. Негаки, қонунчилик, миллатлараро тотувлик, осойишталик билан амалга оширилаётган ислоҳотларни якуни ҳамиша яхшилик билан тугаши жаҳон тажрибасидан ҳам барчага маълум.

Лекин, янги ўз йўли билан дадил қадам ташлаётган мустақил Ўзбекистоннинг ривожланишидан айрим давлатларнинг барча сиёсий гуруҳлари ҳам манфаатдор эмас эканлигини биз кўп маротаба гувоҳи бўлдик.

Ўша давлатлардаги ғайри ниятли сиёсий гуруҳларга ёрдамчи бўлиб, бир вақтлар Ўзбекистонда, яъни ўзи туғилиб ўсган масканда аҳоли томонидан ишонч ва мадад ола билмаган, мансаб курсиси йўлида ҳеч қандай бўҳтону туҳматдан ҳам қайтмайдиган, ўз юртидаги ислоҳотларга амалий ёрдам кўрсатишга қурби ва малакаси етмай, чет мамлакатларда паноҳ излаб юрган шахслар кўмак бериб келяптилар.

Улар айрим чет эл матбуотлари орқали кундан-кун ўз мустақиллигини мустаҳкамлаб бораётган, бутунлай янги тараққиёт йўлига ўтган Ўзбекистонга турли ҳужумлар уюштириб, варақалар тарқатиб, борган сари ўша сиёсий гуруҳларнинг тирик қўғирчоғига айланиб боряптилар.

Бугун чет элда паноҳ топиб юрган ўша бир неча шахслардан нимадан норозисиз, ахир Ўзбекистон энди мустақил бўлди, бугун уни ривожлантириш учун ҳар бир фуқародан амалий ёрдам кўрсатиш, бир ёқадан бош чиқариб Ватан учун бирлашиб, кўмаклашиш вақти келди-ку, деб сўранг! Сиз улардан фақат Ўзбекистонда митинг ўтказишга рухсат йўқ! Демократия керак, деган сўзларни эшитасиз, вассалом. Фақат майдонда митинг ташкил этишдан фойда йўқлигини барча энди яхши билади.

Халқимиз сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни ўзига яраша масъулиятли ва қийинчиликлари бўлишини яхши билади, уни идрок этади. Бундан буён ҳар қандай бузғунчилик, кескинлик келтириб чиқариши мумкин бўлган ҳаракатларга энди заҳматкаш халқнинг ўзи зарба бера олади. Негаки, халқ ислоҳотларини ким амалий жиҳатдан жон куйдириб, фидойилик билан амалга оширяпти, ким бу ислоҳотларни четдан туриб оғиздагина гапириб, томошабин бўлаётганини яхши англаб етди.

Она диёримиз бағрида ўзимизга ҳушёр бўлишимиз, энг муҳими, ички интизом мустаҳкам бўлиши лозим, деган иборалар халқимиз ўртасида тез-тез эшитиладиган бўлиб қолди. Зеро, мустаҳкам ва пухта бўлган оилага ҳеч ким ва ҳеч қандай куч путур етказа олмайди.

Нуршод ҒИЁСОВ, Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгаши бўлим мудири.

• ШУНДАЙ КИШИЛАР БОР БЎЛСИН!

САВОБ ЙЎЛИ

ЁХУД МАМАТҚУЛ РАҲМАТОВНИНГ ГУЛГА КИРГАН МАНГЛАЙ ТЕРЛАРИ ҲАҚИДА

Сарлавҳа остига шундай қайд битдиг-у, тағин, ўзимиз ўйланиб қолдик. Чунки тирикчилик ташвиши билан юрган ўқувчи «манглай тери ҳам кўкарар эканми», деб инжилиши турган гап. Ва у тайинки, қалам аҳлини гапга тўн кийдириб юборишда ҳам айбласа керак.

Аммо бу — ҳаёт ва унинг даргоҳи дунё қадар кенг. Эринмай кезинган одам қайси бир гўшада манглай тери ҳам гулга кириб, кейин шиғил ҳосил берганлигига шоҳид бўлиши ҳеч гап эмас.

Бунинг учун денгиз ошиб, бўлак дунёларга бориб юрмайсиз, агар водийга йўлингиз тушиб қолса, айланиб Қувасой тарафларга бир ўтинг, майсалар барқ уриб, уйғонаётган заминга зингил солиб термулинг, йўқ, йўқ, сиз дафъатан тупроқ юзида қолган ўша изларни илғай олмайсиз, бунинг учун сэроқ хаёлпараст бўлиш керак.

Аммо шу заминда минглаб излар қатори бир кишининг бесаранжом излари яширин. Қўйинг, сиз уни ахтармай қўя қолинг. Яхшиси, бошингизни кўтаринг-да, теварак-атрофга бир қаранг: узумзор боғ. Ток пиндиқ отаётир. Ундан нарида — олмазор. Унинг япроқ ёза бошлаганини илғаш маҳол, албатта. Напармон тус гул очмоғига эса ҳали пича бор.

Яшилланиб бораётган адирлар...

Қиш узоқ чўзилгани учунми, яшилликка сира-сира кўз тўймайди. Ва секин одимлаб қишки боғга кириб борамиз. Яшириб нима қиламиз, «Шарқ юлдузи» давлат хўжалигига тегишли бу боғ йўлаклари хийла муддат қаровсиз қолганлигини сезиш қийин эмас. Рост шу тобда у супуриб-сидирилган, боғнинг ичи ҳам наинки кўзни, ҳатто кўнгилни яшнатади. Ихчам ва равон йўлаклар жаҳоннинг олис минтақаларидан олиб келинган мевали-манзарали дарахтлар орасидан сизни бошлаб ўтиб, кенг майдонга олиб чиқади.

Биласизми, қишки боғ кўнгилни яйратади, бунга сабаб — пойтахтдан олис, денгиз сатҳидан, дейлик, олти юз метр баланд тошлоқ тепаликда шундай масканнинг бино этилгани, унда иссиқ ўлкаларда қишин-ёзин барқ уриб ўсадиган кактуслар мавжудлиги эмас, мандариннинг ол ранг шиғил мевалари-ю, лимоннинг олтиндай товланиши, пишиқчилик ёхуд озодаликдан туғилган ҳайрат ҳам эмас, балки фавқулодда ёруғлик, кенглик...

— Бу ерда Шароф Рашидович бир неча маротаба бўлган, водийга йўли тушса, бизнинг боғу-роғларни айланиб кўрмай кетмас эдилар,— дейди Маматқул ака.— Анголалик шоир бор-ку, Бсисуми?

— Ҳа, ҳа, Муин Бсису.

— Ўша, Расул Ҳамзатову Зулфия опа, Саид Аҳмаду Мирмуҳсин, Пиримқул Қодиров, Абдулла Орипов — ҳаммасининг изи қолган бу боғда. Анави боғда,— Маматқул ака ёнидаги лимонзорга ишора қилади,— улар ўз қўллари билан эккан ниҳоллар ҳозир бўй бермайди...

Маматқул ака хўжаликлар, боғ-роғлар, қўйингки, ҳар бир дов-дарахт хусусида фарзанди ҳақида сўзлаётгандек ёниқ бир ҳаяжон билан куюниб ҳикоя қилади. «Бу кўчатни фалон мамлакатдан олиб келганман. Ўша йили Қувада ғишт заводи ишга тушган». Яна ҳам аниқроғи, «Ғишт заводини ишга тушириш арафасида бу боғни барпо қилган эдик» ва ҳоказо.

Ўша йиллар у Қувасой шаҳар қўмитасининг биринчи котиби бўлган. Тошлоқ ерларга пахта экилиб, минг машаққат эвазига арзимас ҳосил олинар эди. Маматқул Раҳматов пахта яккаҳокимлиги авжига чиққан етмишинчи йилларда не саъй-ҳаракат, не машаққат билан бу ерда тўққизта боғдорчилик, шунингдек, асаларичилик давлат хўжаликлари барпо этишганини энтикиб эслайди. Бундан қувонади у. Негаки, йўл тўғри танланган, бугун ҳаёт шуни кўрсатиб турибди. Куни кеча бир хўжалик қўшимча даромаддан — ҳозир уларнинг раҳбарлари Раҳматовнинг шогирдлари — 80 миллион, яна бири эса 82 миллион сўмни аъзоларига тарқатиб берди.

Ўша йиллар Қувасой шаҳри ва унинг теварагидаги қишлоқларда озмунча ўзгариш, озмунча қурилишлар бўлгани йўқ. Бу ер бир маҳаллар атиги темир йўл бекати бўлган. Қарангки, бу жойда боғларга бурканган замонавий шаҳар қад ростлади. Темир-бетон буюмлари ҳамда рўзғор кимё, шиша-идиш заводлари... Қувасой чиннииси, цементи, шифери...

Маматқул Раҳматовнинг уйига йўлингиз тушиб қолса агар, ҳовли ҳовли эмас, қишки боғ эканлигини кўриб ажабланмаслигингиз мумкин. Аммо уйининг ҳар бир қаричи китоб билан «безатилганини» кўриб ҳайрон қоласиз.

— Нима, сиз китоб йиғишга қизиқасизми?

— Нега энди? Бўш қолдим дегунча мутолаа қиламан. Биласизми, бизда барча китобхон. Ҳозир қанча, менга маълум эмас, аммо саксонинчи йилларда шаҳар кутубхоналари 234 минг китоб жамғармасига эга бўлган. Китобга астойдил берилган кишилар ўн тўрт мингдан зиёд эди...

Қувасойда бўлган Шароф Рашидов шундай таъриф беради: «Табиат чиройининг барча гўзаллигини ўзида намойиш этган... шаҳар».

Сарғайган газеталар саҳифасини варақлаймиз. «...Яқинда секретарь иштирокида шаҳардаги микрорайонларнинг бирида очиқ хатлар куни ўтказилди. Сўзга чиққанлар мавжуд камчиликларни рўй-рост айтдилар, бунинг сабабларини кўрсатиб бердилар. Ўртоқ М. Раҳматов талаб ва истакларни бирма-бир ёзиб олди. Гап шундаки, аҳолининг бу талаб ва эҳтиёжлари зудлик билан қондирилди.

Одамлар унга ишонишади, кўнгилларидаги гапларини очиқ-ойдин, тортинмай айтишади... Шу туфайли ўтган бир-икки йилнинг ўзида Қувасойда ободончилик, турмуш маданиятини яхшилаш масалаларида катта-катта тадбирлар амалга оширилди. Қатор посёлкалар газлаштирилди ва водопровод билан таъминланди, шаҳарда бутун бошли микрорайон барпо этилди...»

Бу таъриф саксон учинчи йили республика газетаси саҳифасида ёруғлик кўрган. Аммо орадан кўп ўтмай Раҳматов лавозимидан четлатилди, машъум Гдлян тазйиқи уни ҳам четлаб ўтмади.

Раҳматов билан суҳбатда бўлсангиз, бир туйғуни аниқ ҳис этасиз: у ишдан кетгани учун қайғурмайди, терговчиларнинг «водийдан биз қирқ миллион сўм жамғардик, хомчўтимиз бўйича яна бир миллион қолди, шуни йиғишда сенлар ёрдам беришларинг керак» қабилидаги тутуриқсиз тазйиқлари, шунинг алами ҳам юрагини унча ўртамайди, аммо...

У бизни афсонавий арчазор боғ бино этилган Қувасойдаги энг юксак тепаликка бошлайди. Асфальт йўлакдан айланиб-айланиб, ниҳоят, юқорига чиқилади ва муҳташам оромгоҳга рўбарў келинади. Унинг номи «Наргиз». 1982 йилнинг майида нақшинкор пешайвон олдидаги фавворалардан кўкка сув отилган, деворига ўша кезлар шундай битик муҳрланган эди:

Агар бирлашсак, дўстлар,
Ҳар қандай ёв қочади.
Тўғри, кичик юлдузлар
Бирлашиб нур сочади.

— Бошимга иш тушган ўша кезлар юрагим сиқилса, мана шу масканга келар эдим. Биласизларми, шу оромгоҳни қурдирганим учун обкомнинг бюросида менга хайфсан беришган. Аммо эртаси куни марказдан келган раҳбарларни «Наргиз»га бошлаб келиб, шундай жойларимиз бор, деб ўзлари кўрсатишган. Менга алам қиладигани бу эмас, ўша йиллар шу қадар мантиқсиз ишлар кўп бўлдики, бу ҳаётни издан чиқариб юборди. Дашт этагида табиатнинг асл ҳолини бузмасдан кичик шаҳарча бунёд этмоқчи эдик. Лойиҳа тайёр. Маблағ ажратилган. Аммо... аммо шундай кишилар ҳокимият тепасига келиб қолдики, бу ният уларни зиғирча қизиқтирмас, балки шунинг замиридан давлат мулкини талон-торож қилиш каби жиноят ахтаришарди. Қабристон ёнидан ўтаётиб, юзига фотиҳа тортгани учун ўсиб келаётган иқтидорли йигитни ишдан олиб ташлашганига нима дейсиз? Бундай ҳол ҳар қадамда учрар эди.

Боғ-роғлар, қишки боғлар, оромгоҳлар — барча-барчасида мавжуд тузумга ёт қандайдир аломатлар яширindek, қаровсиз аҳволда ташлаб қўйилди.

Кейинги йилларда тағин бу жойларга файз кира бошлади, ҳар гал боғларни айлансам, касалдан турган одамдай кўнгилда ажиб бир хушвақтлик туяман...

Маматқул Раҳматов ўша кезлар ҳар сафар «Наргиз»га келганида зимдан чойхона олдидаги чинорларни кўздан кечирган. Улардан бирини Шароф Рашидов ўз қўли билан эккан эди.

— Бир оқшом — Рашидов қораланган пайтлар — келсам, йирик чинор остидаги мармар лавҳа кўчириб олинибди. Унга бу ниҳолни қайси санада у киши хиёбонга ўрнатгани қайд этилган эди. Кўнглим эзилди. Одамларнинг нобакорлиги ҳақида не-не ўйларга бормадим шунда. Вақт ўтиши билан ўша чинорнинг қуриганига шоҳид бўлдим. Гарчи эшитмаган қулоққа ғалати туюлса-да, аслида бор гап бу. Ишонмасангиз, бориб ўз кўзингиз билан кўринг!

Чиндан ҳам чинор қуриган, аммо унинг илдизидан тағин уч туп чинор ўсиб чиқиб, кўкка бўй чўзган эди. Табиатда ақл бовар қилмайдиган бир тилсим яширин, шекилли. Мана, кимдир олиб келиб, Шароф Рашидов эккан чинор остига ўша мармар лавҳани ҳам ўрнатиб кетди. Шуларни эсласам, юрагим тўлиб кетади. Халқ ўзига азиз бўлган неъматларни оғир дамларда ёмон кўзлардан асраб олиб ўтар экан-да...

* * *

— Тилимизга Давлат тили мақоми берилган куни номзодлик ишимни ҳимоя қилдим,— дейди Маматқул ака. Ва унинг гап оҳангида толғинлик сезмаганинг учун ўйга толасан киши: умрнинг то сўнгги лаҳзасигача одам боласи тиним билмайди, эл-юрт назаридан қолмаслик учун, бола-чақаси ризқи бутун бўлсин учун ўзини гоҳ ўтга, гоҳ сувга уради.

Умр эса оқар дарё — ҳаё ҳуйт деб ўтади-кетади.

Инсондан нима қолади ўзи?

— Бува, Қуванинг қандидан беийнг!

Ширингина болакай келиб унинг тиззасига суйкалади ва шунда Раҳматовнинг юзлари ёришиб кетади, чўнтагидан попуклари жуда бежирим конфет чиқаради-да, унга узатади, сўнг қойиган бўлади:

— Бор энди, ўйна!— Ва у бизга юзланиб изоҳ беради:— Олти фарзанд, ўн беш невара. Булар Қуванинг қандини бирам яхши кўришади-ей!

Кенжа невара қандни оғзига соладида, унинг попукли қоғозини оёқ остига ташлаб нари кетади. Қоғозга кўзингиз тушган заҳоти хорижники эканлигига амин бўласиз, қандини ўзлариники қилиб айтишаётгани учун ҳам унга тикилиб қоласиз, кўрасизки, қоғоз юзига ҳам чиройли ёзувда битиб қўйилган: «Қува қанди».

Бизнинг ажабланиб қолганимизни сезибми, Маматқул ака изоҳ беради:

— Э-э, бу чиндан ҳам ўзимизнинг неъмат. Олмония билан ҳамкорликда қанд ишлаб чиқарувчи корхона қуриб битказилди. Ҳозир у бир кечаю кундузда йигирма тоннадан зиёд қанд тайёрлаб чиқараётир...

Кўнгилга равшанлик бағишлайди бу.

Ҳаёт илгари силжиётир, шунингдек, Маматқул Раҳматовнинг ишлари ҳам. Ҳозир у Шредер номидаги боғдорчилик-узумчилик илмий-тадқиқот институтининг Фарғона хўжалигида хизмат қилади. Маматқул акани хўжаликка раҳбар этиб тайинлашганида, ишонсангиз, бир сартарошхона ҳам йўқ эди, ҳатто. Қаловини топсанг, қор ҳам ёнади, деганларидек, Раҳматов тадбир билан иш бошлади. Шу иқтисодий қийинчилик даврида аввалига болалар боғчаси, кейин мактаб, дорихона, ўттиз ўринли шифохона, кейин консерва заводи қуриб, ишга туширилди. Ҳозир бу даргоҳда ўн беш илмий ходим йўқолиб бораётган навларни сақлаб қолиш борасида талайгина ибратли ишлар қилишмоқда. Риштонда қандтак ўрик берадиган махсус давлат хўжалиги барпо этилди. Ҳосилини йиғиб олиш қулай бўлган япон олмалари иқлимга мослаштирилди ва ҳозир бир ярим миллион дона кўчат етиштирилди. Маскан оралаб кезар бўлсангиз, йўл ёқасидаги гуллар кўзни қувонтиради. Уларни саралаб, ўттиз икки хилини санадик, ўрикнинг йигирма етти, беҳининг ўттиз беш, анорнинг қирқ тўрт хилини учратдик боғда...

— Юртбошимиз «Хоразмдаги Феруз боғини тиклаш керак», деган эканлар, бориб ерга ишлов бердик, хилма-хил ниҳол экиб, боғни барпо этдик, — дейди Маматқул ака.— Кейин Бухорои шарифга Баҳоуддин Нақшбанд боғини яратишга бордик. Ўн беш гектар ерни ажратиб олиб, бир-бир ишлов бердик, ер тахт, ниҳол тахт, эрта шу ёққа йўл оламиз, ҳазрат зиёратгоҳи биқинида кўркам бир боғ яратамиз. Бу ҳам масъулиятли иш. Чунки Баҳоуддин Нақшбанд боғи ўтмишда ҳам бўлган. Амир Темур йўл усти бу боғга қўниб ўтган, унинг ширин-шакар мевасидан тотинган. Биз бино этадиган боғ ҳам айнан ўшанга ўхшаш бўлади. Боққа ажратилган ерни ҳозирлаётган чоғимизда нуроний бир киши ҳузуримга келиб, нима деди денг:

— Ҳорманг, ўғлим, азиз жойда боғ-роғ қилмоқчимисизлар?

— Ҳа, отахон, ният шундай.

— Баракалло. Тегирмоннинг шоввасидан сув қандай оқиб келса, бунинг савоби ҳам шундай қуюлиб келади, ўғлим, баракалло!..

Одамдан мана шу қолади-да.

Одил ЁҚУБОВ,
Йўлдош СУЛАЙМОН,
Ғаффор ҲОТАМОВ.

Суратда: Маматқул Раҳматов (ўртада) ҳамкасблари билан.

Тадбиркор—иқтисодиётга мададкор

ИНСОФ САРИ БАРАКА

«БУХОРО» АГРОСАВДО ФИРМАСИ РАҲБАРИ ЯНДАШ ТУРАЕВ СУҲБАТ ЧОҒИДА УШБУ НАҚЛ МАЗМУНИГА АЛОҲИДА УРҒУ БЕРДИ

— Яндаш Тўраевич, билишимизча, олдин бошқа касбни танлагансиз. Кейинроқ тадбиркорлик йўлидан борибсиз...

— Дарҳақиқат шундай. Бухоро педагогика институти кимё-биология факультетига кирдим. Аспирантурада ўқиб, билимимни чуқурлаштирмоқчи эдим. Лекин бир сабаб билан савдо ишларига иштиёқим ортиб, тезда Самарқанд савдо институтига ўтдим. Институтни тугатиб, савдо тизимидаги турли вазифаларда иқтидоримни синаб кўрдим. Йирик савдо ташкилотларида раҳбарлик қилдим.

— Ҳаётда бошқа йўлни танлаш...

— Фикрингизга тушундим. Ҳаётда танлаган касб қолиб, бошқа йўлга ўтиш яхши эмас, демоқчисиз. Турмушда шунақаси ҳам бўлади. Айниқса, ёшликда одам дарҳол ўз йўлини топиб олиши қийин бўлади.

Очиғини айтиб қўя қолай. Билимдон ҳамқишлоқларим билан суҳбатда аждодларимиз тарихига оид ҳикоятни эшитиб қолдим. Тарихдан маълум, Бухоро қадим-қадимдан жаҳоннинг довруқли савдо марказларидан бўлган. Унинг «Буюк ипак йўли» чорраҳасида жойлашгани ҳам бунга кенг имкониятлар яратиб берган. Айтишларича, Шофиркондан чиққан йирик савдогар Шоҳмурод Тарозудор ўша вақтда ном таратган. Билсангиз, у киши бобомнинг боболари бўлиб, катта довруғ орттирган савдогар бўлган. Ҳали-ҳануз бу ҳудудни маҳаллий аҳоли Тарозудор қишлоқлари деб юритади.

Тарозудор бобомиз Ҳиндистон ва Афғонистонга қатнаган. Бухорода тайёрланган буюмларни бошқа шаҳарларга олиб бориб сотган. Ўша мамлакатлар усталари ишлаган безак буюмларни эса Бухоро дўконларида кўз-кўз қилган. Авлод-аждодларимиз ҳақидаги бу завқли ҳикоя ҳаёт тарзимда туб бурилиш ясади. Айтадилар-ку: «Ота-бобонг қилган ишни қил!» деб. Шунга кўра, савдо ихтисослигини танладим ва айтиш мумкинки, бу йўлга кириб ёмон бўлаётганим йўқ.

— «Ёмон бўлмаётганингиз»ни фаолиятингиз мисолида шарҳлаб беролмайсизми?

— Бажонидил. Фирмамиз амалга ошираётган ишлар кўлами кенг ва кўп қиррали. Узоқ-яқин минтақалар билан алоқалар ўрнатганмиз. Вилоят бозорларини тўлдириш мақсадида озиқ-овқат маҳсулотлари, саноат моллари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари келтирамиз. Ишимизда тижорат ва воситачилик тармоғи ҳам катта ўрин олган. Автомобилларга техник хизмат кўрсатадиган станцияларимиз бор. Аҳолига хизмат кўрсатувчи енгил машиналар парки ҳам мавжуд. Маиший техника воситаларини сифатли таъмирлайдиган устахоналар ишлаб турибди.

Яна бир қатор кичик цехлар аҳолига хизмат қилмоқда. Ишлатилган пахтани титадиган цех, новвойхоналар, мева-сабзавот билан савдо қиладиган дўконлар, ошхона, кафе ва ресторанлар ишини бошқариш ҳам осон кечаётгани йўқ. Булар, албатта, кўп диққат-эътиборни талаб қилади ва анча вақтни олади. Шундай бўлса-да, зиммага олинган ишни меъёрига етказиб адо этиш чораларини кўряпмиз. Фирма фаолият доирасини янада кенгайтирди. Эрон, Ҳиндистон, Австралия, Покистон, Хитой бозорларига чиқамиз. Бу мамлакатларда бизнинг маҳсулотларимиз, уларнинг маҳсулотлари Бухорода қадимдан харидоргир бўлган.

Ишонасизми, бу даража, бу кўламларга эришиш осонликча бўлгани йўқ. Бир неча йил аввал икки киши бўлиб ўртамиёна кооператив туздик. Банкдан 100 минг сўм қарз кўтариб, ишни бошлаб юбордик. Бора-бора фаолият доирамиз кенгайди. Йил сайин миллионлаб сўмни айлантирадиган савдо минтақаларини ўзлаштирдик. Тасаввур учун айтиш мумкин, энди бутун бошли агрофирма вужудга келдики, унинг тармоқларида 700 дан зиёд киши ишлаб турибди. Собиқ Иттифоқдаги деярли барча минтақалар билан савдо алоқаларини йўлга қўйдик. Энди бу йилдан эътиборан жаҳондаги бошқа мамлакатлар билан ҳам савдо-иқтисодий алоқалар ўрнатишга интиляпмиз.

— Савдо иши айрим кишилар ўйлаганчалик осон касб эмас. Шу ўринда аҳоли эҳтиёжини ўрганиш юзасидан нималар қилинаётганини ҳақида гапириб беролмайсизми?

— Жамоамиз аъзоларининг фаолияти аҳоли эҳтиёжини ўрганишга қаратилган. Ўзи — ишимизнинг мазмун-моҳияти ҳам шу. Фирма савдо нуқталаридаги буюмларнинг нархи бозордагидан бирмунча арзон. Фирмамиз бунга қандай эришаётгани хусусида айрим мулоҳазаларни айтиш мумкин. Аввало, бунга Марказий Осиё мамлакатларидаги турли воситачилик тузилмалари билан яқин алоқалар ўрнатганимиз яхши ёрдам бермоқда.

Бундай амалий алоқалар Украина ва Россия билан ҳам ўрнатилган. Муайян қийинчиликлар — иқтисодий алоқалар йўлидаги айрим ғовлар, пул ўтказишдаги техник мураккабликларга қарамай тадбиркорларимиз Бухоро учун зарур бўлиб турган буюмларни етказиб келишга муваффақ бўлишяпти. Фақат кейинги бир йилдагина вилоятга 200 тонна ғалла, 500 тонна картошка, қадоқланган консерва маҳсулотлари, гуруч етказиб келдик. Боя айтганимдек, уларга баланд нарх белгиламадик. Бозор нарх-навосидан арзонроқ баҳода сотдик.

Агар нуқул пул топиш йўлига ўтиб кетганимизда борми, харидоргир молларни баландроқ нархларда ҳам сотишимиз мумкин эди. Лекин биз ўз фаолиятимизда миллий анъаналаримизга қатъий амал қиляпмиз. Ота-боболаримиз амал қилган анъана шундайки, фойда кўпдан чиқади. Баъзи янги чиққан тижоратчилар эса оз молдан кўп фойда ишламоқчи бўлишади. Ахир халқимизда: «Инсоф» сари барака» деган даъват бежиз айтилмаган.

Фирмамиз тадбиркорлари инсоф-диёнат ила иш тутиб, кўпроқ овора бўлсалар ҳам маҳсулот-буюмлар нархини арзонроқ қилиш чораларини кўрадилар. Бу билан улар аҳолини имкон қадар қўллашга чора изляптилар. Тўғри, меҳнатга яраша фойда оляпмиз. Лекин харидорни қийнамоқчи эмасмиз. Арзонроқ молни кўпроқ сотсак ҳам мўлжалга яқинлаштириб фойда кўряпмиз. Тадбиркор дегани — тадбир изловчи, демакдир. Тадбирини топган фойда кўради. Харидорни қўллаганни Яратганнинг ўзи қўллайди.

— Тижорат иши ҳамирдан қил суғуриш эмас. Амалий ишингизда бармоқ тишлаб қолган вақтларингиз бўлганми?

— Бундай воқеалар, афсуски, бўлиб туради. Шу сабаб: «Савдо ишини чидаганга чиқарган», дейишади. Булғорияда тадбиркорлар билан шартнома туздик. Фирмамиз майизга қадоқланган мол гўшти алмашиши лозим эди. Ҳамма зарур ҳужжатлар расмийлаштирилди. Бухородан бир неча машинада мол етказиб бордик. Учрашув жойи — Ильичев порти эди. Булғор ҳамкасбларимиз кемаларда бизга тегишли юкни портга вақтида етказиб келишди. Охирги қадамни ташлаш — бухороликлар учун арзонга тушадиган қадоқланган гўштни қабул қилиш-у, биз томондан олиб борилган майизни топшириш қолганди.

Тўсатдан ишга маҳаллий хизмат ходимлари аралашишди. Бу билан савдо бузилди. Сабабими, ҳеч қандай сабаб йўқ. «Мумкин эмас, вассалом», деб туриб олишди. Булғорлар ва бухороликларнинг молларини ўз юртларига қайтариб олиб кетишдан бошқа иложлари қолмади.

Бошқа мисоллар ҳам бор. Лекин гап мисолларни санашда эмас. Бир иш қилганда ҳамма нарсани аниқ ҳисобга олиш керак, деган хулоса ҳар бир тадбиркор миясига ўрнашиб қолиши лозим. Ҳар бир савдода олдиндан чамалаш қобилияти — тадбиркорга хос фазилат даражасига кўтарилган бўлиши зарур. Шу фазилат ҳамроҳ бўлса, тадбиркор сира қоқилмайди.

— Тадбиркор бўлиб завқланган дақиқаларингизни эслайсизми?

— Бўлмаса-чи! Ишларим натижасидан одамлар баҳраманд бўлаётганидан хабар топганимда ёш боладек яйраб кетаман. Масалан, яқинда шундай воқеа бўлди. Аҳолининг енгил машиналарига техник хизмат кўрсатиш станцияси иши билан танишаётгандим. Малакали усталар замонавий ускуналарда ишлаб, мижозларга сифатли хизмат кўрсатишаётганини кўриб қувондим.

— Усталар хизматидан мамнун мижоз А. Раҳимов ўз мулоҳазасини мана бундай изҳор қилди:

«Мен шу вақтгача ўз машинамни турли устахоналарда таъмирлатардим, деди суҳбатдошим. — Бир ой ўтмасданоқ машинам бузиларди. «Бухоро» фирмасининг енгил машиналарга хизмат кўрсатиш станцияси менинг «тойчоғим»ни сифатли таъмирлаб берди, ортиқча ҳақ ҳам олмади. Энди мен машинамни доим шу ерга олиб келадиган бўлдим».

Бу гапдан қувонмай бўладими! Ногиронлар, Уруш ва меҳнат фахрийлари машиналарини таъмирловчи усталар хизматидан миннатдор бўлишяпти. Улар учун хизмат ҳақи 50 фоиз арзон қилиб белгиланган.

— Инсоф-диёнат масаласига қайтсак, Ҳадислардан маълумки, «Одамларнинг яхшиси одамларга манфаатлироғидир».

— Ота-боболаримиз шундай таълим берган. Инсоф-диёнат билан иш тутган тижоратчининг иши ўнгидан келади. Фақат ўз манфаатини ўйлаганни Худо ҳам хуш кўрмайди. Фойдасидан бир қисмини хайрия мақсадларига ажратганлар, эл-юрт манфаатларига сарф этганлар азизу мукаррам саналганлар.

Анъанага содиқмиз. Фирма ишлаб топган маблағнинг бир қисми кам харжли ташкилот, ўқув юртларига, маҳалладаги маданий тадбирларга, Ватанимизнинг келажакда буюк давлат бўлиб бориши мақсадларига ажратилмоқда. Масалан, кейинги бир йилда Бухоро болалар уйи, маҳалла комитети, Меҳрибонлик жамияти, диний ўқув юртига ўртача 100—250 минг сўмдан маблағ ўтказдик. Каратэ федерациясини 150 минг сўм билан қўлладик. «Шофиркон» жамоа хўжалигида маданий марказ барпо этиляпти. Яқин орада бу ерда кексалар чойхонаси, ошхона, кутубхона ишга тушади. Бу объектларнинг тез қад рост лашида молиявий мададимизни аямаяпмиз.

Минг шукр, Ўзбекистон ҳукумати, биринчи галда Президентимиз тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаяпти. Биз, тадбиркорларга қатор эркинликлар берилди. Бу ғамхўрликлар бизни яхшиликларга рағбатлантиради. Иншоолло, ишларимиз юришиб бораверади.

Суҳбатдош:
Жўра ХОЛҚОСИМОВ.

• Иш билганга минг танга

МАНФААТДОРЛИК АҲИЛЛИКДА

Деҳқоннинг кайфияти етиштирилган ҳосилнинг чўғига боғлиқ. Мўл ҳосил етиштириб, кўпроқ даромад олса, турмуш қийинчиликларини енга олади. Айниқса ҳозирги турмушнинг тақозоси ҳам шу.

Табиатнинг ҳам ўз йўл-йўриқлари, ташвишлари бор. Ер, сув қадрига етмаганга саховатини беравермайди. Эъзозлагандан эса борини аямайди. Кўрибсизки, ўша уйда, рўзғорда, хўжаликда, борингки, ер билан муносабатда бўладиган ҳар қандай жойда фаровонлик, иқтисодий-ижтимоий муаммолар ҳал бўлади. Оғилида моли, омборида қоп-қоп дони. Егани — ўзига, ортгани — бозорга. Қишин-ёзин қорни тўқ, кўнгли тўқ. Қаловини тополмаган деҳқонлар эса бировлардан иолиб юраверади.

Табиатан, ернинг саховатидан, имкониятидан тўла фойдаланаётганлардан бири Нуробод тумани Кўксу қишлоғида истиқомат қилувчи Мирзоаҳмад Абдужабборовдир. Бу хонадонда йилнинг тўрт фаслида ҳам табиат неъматларидан тамадди қилишингиз мумкин. Меванинг сурхон хурмосидан тортиб, бир қанча маҳаллий навларигача, олма, анор, анжир, шафтоли, ўрик, гилосу нашвати, қўйингки, узум деганнинг энг яхши навлари, қишин-ёзин яшнаб, гуллаб ётадиган анвойи гулларнинг мағрибдан машриққача ўсадиган навлари бор.

Баҳор, ёзда ҳовли ташқарисидаги гуллар, дарахтзорга бурканган кўркам сарҳовуз шоҳсупасида мириқиб дам оласиз. Хоҳлаган қаймоқ, хоҳлаган серқаймоқ сут ё муздеккина айрон симиради. Хоҳлаган минг дардга шифо эчки қатиғидан ичади. Албатта, кўнгил хушлик учун хуштаъму хушбўй, роҳатбахш, кўзада асир ётган мусалласдан ҳам бу оилада топилади.

Томорқалари ака-ука учун 24—26 сотихча келади. Ҳаммаси меҳнатга, аҳилликка боғлиқ экан. Энг муҳими, бу ҳовлида «сеники-меники» деган гап йўқ. Укаси Рўзиназар умр йўлдоши билан, фарзандлари Раҳим, Ойбарчин, Қўзибойлар билан ҳамма ишни меъёрига етказиб уддалашади. Қарабсизки, аҳил меҳнатдан барака келаверади. Мирзоаҳмад ака ҳар йили «кўп қатори» деб етиштирган кўчатларининг ўзидан минг-минг, шу йилнинг ўзида эҳтиёждан ортиб қолган сабзавот, картошка, мева, майиз, олма сотишдан эса 5 миллион сўм даромад қилибди. Оғилда боғлиқ ҳар бири фалон минг сўмлик бўрдоқи қўйлар, бозорда бемалол миллион сўмга «менга бер» бўлиб кетадиган бўрдоқилару серсут сигирлар бу оила учун ишончли даромад манбаи.

Дарҳақиқат, Ватан оиладан бошланади. Шундай экан, Ватаннинг, давлатнинг иқтисодий қудрати ҳам оиладан бошланади. Мамлакатимизда ана шундай ўзига тўқ оилалар кўпайиб бораверса, халқимиз фаровонлиги ҳам юксалаверади. Қалбларда эса доимо фаровонлик яратиш завқи жўш ураверади.

Маъмуржон ҚИЁМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

УРГУТ—БОЗОРЛАР ЮРТИ

● Ишонаверинг, Ургут ҳақиқатан ҳам бозорлар масканига айланмоқда. Ургут бозори Жумабозордан ўтиб кетганига анча бўлди. Энди эса Деҳқонобод ва Ғўс бозорлари ҳам улар билан баҳслашадиган бўлди.

Ғўс қишлоқ бозорини бу ерда фаолият кўрсатаётган «Озода» фирмаси ўз оталиғига олди. Савдо расталари ва дўконлардаги нақшларни кўриб ҳавасингиз келади.

— Халқимизнинг қадимий анъаналарини тиклашга ҳаракат қиляпмиз, — дейди фирма бошлиғи Зикрилла Ҳасанов. — Халқ ҳунармандчилиги учун асосий расталарни ажратганмиз. Келгусида турли томошагоҳлар қуриш ниятимиз ҳам бор.

Фармон ТОШЕВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ХАТ ВА ҲАЁТ.

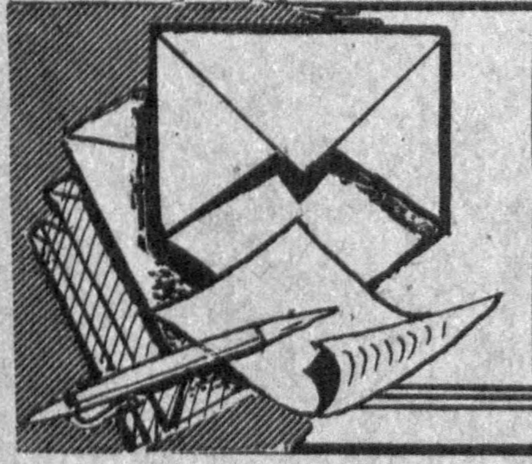

Халқ айтгани ҳақ чиқар

МУШТАРИЙ:

истак билдиради

ИНСОФ ТИЛАЙМАН

Ўтган йили тижорат дўконидан чиройли қилиб тикилган иккита туфли сотиб олгандим. Биттасини 40 кун, иккинчисини эса 71 кун кийдим. Шу муддат ичида улар тўзиб кетди. Нархи ҳам чиройига қараб ҳийла баланд эди. Лекин ичи дермантин (қалтироқ) экан. Ҳафа бўлдим, афсусландим: не учун шу туфли тайёрлаганлар бандасидан қўрқмаса ҳам худодан қўрқмади экан, деб.

Гапимнинг индаллоси шуки, Ўзбекистон мустақил давлат бўлди. Эндиликда унда етиштирилаётган ва тайёрланаётган жамики моддий бойликлар борки, у шу юртнинг кўрки, шу халқнинг обрў-эътиборидир. Аввало ўз халқимиз учун тайёрлаяпмиз бу маҳсулотларни. Шундай экан ғирромлик ишлатиш инсофдан бўлмайди. Пойабзал тайёрлашда чарм ва тери ўрнига, картон ҳамда дермантин ишлатаётганларга ҳар соҳада бўлганидек, инсоф тилайман. Пайғамбаримизнинг Ҳадисларида худди шундай дейилган.

Ривоят: қадим замонларда бир туячи бозорда туясини яхши нархга пуллабди. Кейин туяни сотиб олган кишини чақириб, ундан молни сўйишга олдингизми ёки минишгами, деб сўрабди. Шунда ҳалиги одам минишга олдим, деб жавоб берибди. Туячи ундай бўлса, мен молимни қимматроққа сотибман, пулингизни бир қисмини қайтариб олинг, чунки туянинг олдинги ўнг оёғида иллати бор, бир оз оқсайди, дебди. Пулнинг бир қисмини қўярда қўймай олувчига қайтариб берибди-да, ўзида қолган пулни ҳалоллаб олибди. Қани энди бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги кунларимизда ишбилармон ва сотувчиларда ана шундай ҳалоллик, инсоф бўлса, нур устига аъло нур бўларди.

Шодиқул НАЗАРОВ,
республика аҳамиятидаги шахсий нафақахўр.
Оқдарё тумани, Лоиш шаҳарчаси.

...илтимос қилади

ДАРАГИ БЎЛСА, ХАБАР ҚИЛСАНГИЗ

Шу йилнинг январь ойида бир гуруҳ юртдошларим билан Саудия Арабистонига сафар қилиб, муқаддас шаҳарларни зиёрат қилиб қайтдим. Мадина шаҳрида ўша ерда истиқомат қилувчи Маҳамадзокир деган киши билан танишиб қолдим.

Унинг ота-оналари ўша 30-йилларда, Ўзбекистондан чиқиб кетишганида Маҳамадзокир икки ойлик чақалоқ экан. Оталарининг исмлари Аҳмаджон, оналари отасининг исми эса Маҳмуджон экан. Маҳамадзокирнинг Мақсудали деган акаси ҳам бўлган. Ўша пайтда у киши 12 ёшда экан, синглиси Солияхон эса 7 ёшда бўлган. Унинг айтишича акаси ва синглиси Қўқонда қолиб кетган. Кеча-кундуз худога нола қилиб, ана шу қариндош-уруғлари билан дийдор кўришиш насиб этишини илтижо айлаяпти.

Менинг илтимосим шуки, кимда ким Қўқонда қолган қариндош-уруғларидан дарак топса, қуйидаги манзилгоҳга хабар беришса:

Тошкент вилояти, Янгийўл тумани, «Янгийўл» давлат хўжалигининг 1-участкасида яшовчи Пўлат ХОЛБОЕВ.

...мулоҳаза юритади

МЕНИНГ ДОРИЛФУНУНИМ

1994 йилда мен фақат битта нашрга — «Ўзбекистон овози» газетасига обуна бўлдим. Бу танловнинг сабаби оддий: газета миллий қадриятларимизнинг, мафкурамизнинг энг жонкуяр тарғиботчисидир. Ўтган йили газета саҳифаларидан Темур тузукларини сонма-сон мароқ билан ўқидик. Машъум «пахта иши»нинг асл моҳиятини англашимизда газетанинг хизмати катта бўлди. Бу аньана ҳозир давом этаётгани кўнгиллидир. Ўзбек халқининг ўтмишига оид мақолалар босилган газеталар қўлдан қўлга ўтиб ўқилаётир.

Мен, тўғриси, олти ойлик муддатга обуна бўлганман. Яқинда алоқа бўлимига кириб, обунани йил охиригача узайтирдим. Мен газета ўз фаоллигини тағин ҳам ошира бориб, бундан кейин бой тарихимизнинг ҳали чанг босиб ётган саҳифалари билан муштарийларни таништириб боради, деган умиддаман. Яна бир мулоҳаза: Ибн Сино ҳаёти ва фаолияти ҳақида кўпроқ ўқигим келади. «Тиб қонунлари»дан айрим муҳим парчаларнинг соддароқ, равонроқ шарҳлари бизни қизиқтиради.

Сўрар эдимки, ривожланган мамлакатларнинг иқтисодий сиёсати, ўзимизнинг муҳандисча тил билан айтганда, хўжалик механизми ҳақида мақолалар бериб борилса.

Ғофир ВАЛИЕВ,
Жарқўрғон туман техникани таъминлаш ва таъмирлаш корхонаси бош муҳандиси.

...танқид қилади

ЙЎЛКИРАНИ КИМ БЕЛГИЛАЙДИ?

«Ўзбекистон овози» газетасининг 1994 йил 29 январь сонида босилган «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида» деган хабарнинг «Шу йилнинг 1 февралидан бошлаб шаҳар атрофида автотранспортда йўловчилар ташиш тарифларининг амалдаги чекланган миқдорлари ҳар бир километр масофа учун умумий турдаги автобусларда 8,5 юмшоқ ўринли автобусларда 12,5 «сўм-купон» қилиб белгиланди» деган сатрларини Қумқўрғон шаҳридаги автобуслар бошбекати хизматчилари ўқиб кўрганмикинлар?

Бундай дейишимизнинг боиси шундай: шу йилнинг 3 февраль куни бекат хизматчиси (у бизга исми-шарифини айтмагани учун биз уни ўрта яшар, тўладан келган аёл деб атадик) соат учда Жарқўрғонга жўнайдиган автобусга патта сотди. Биз йигирманчи километрда тушиб қолишимизни айтдик ва бекатимизни эслатдик. У патта учун ҳар биримиздан 670 сўмдан талаб қилди. Биз унга газетада чиққан юқоридаги эслатилган хабарни айтдик. Паттачи аёл: «Мен ҳеч нарсани билмайман. 670 сўмдан чўзсаларинг, автобусга чиқасанлар, чўзмасаларинг пиёда марш», деб туриб олди. Ваҳолонки, ўша умумий турдаги автобус эди. Ва биз бир километр масофа учун 8,5 сўмдан тўлаш лозим бўлса, 170 сўмдан йўл пули беришимиз керак эди.

«Пиёда марш» бўлмаслиги учун ҳар биримиз у айтган 670 сўмдан тўладик. Афсуски, кайфиятимиз тушганидан ўша автобуснинг номерини, ҳайдовчининг исмини ҳам ёзиб олмапмиз.

Биз яна бир нарсага тушунмаймиз: масалан, бир маршрут бўйича бир кунда бешта автобус қатнаса ва патта ҳақини ҳайдовчига тўлаш лозим бўлиб қолса, бир хил масофа учун бешта ҳайдовчи беш хил миқдорда кира ҳақи олади. Яна бир эътирозимиз: шаҳарлараро деган билан шаҳар атрофи деган маршрутлар бор. Биз томонларда қатнайдиган автобуслар қатнов масофаси қанча бўлишидан қатъий назар, шаҳарлараро автобус бўлиб чиқади.

Бошимизни қотирган шу саволларга биз тегишли идоралардан жавоб истаймиз.

З. АЗИМОВ,
М. ЗОКИРОВ,
А. ЗОКИРОВ,
Т. РАҲИМБОЕВ ва бошқалар.

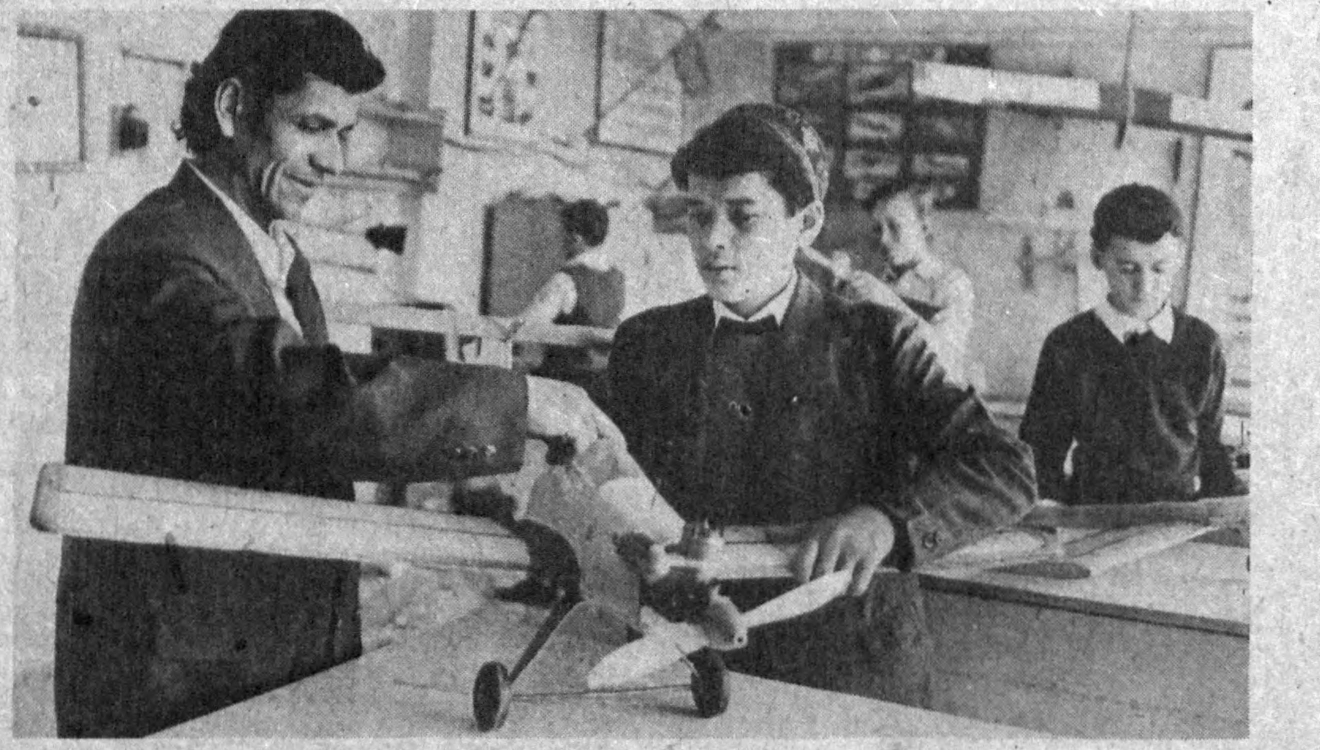

Қарши шаҳридаги 26-ўрта мактаб ўқувчиси Шохоббоз Шаропов конструктор бўлмоқчи.

Яқинда Шохоббоз вилоят иқтидорли ўқувчилар ўртасида бўлиб ўтган кўрикда, авиамоделчилар танловида биринчи ўринни эгаллади.

СУРАТДА: авиамоделчилар тўгараги раҳбари Бобомурод Қодиров ёш авиаконструктор Шохоббоз Шаропов билан.

Ш. ШАРОПОВ (ЎзА) олган сурат.

НАСРИЙ МАСАЛ ЛАР

АТИРГУЛ БИЛАН КАРНАЙГУЛ

— Киройи гул деб бизни айтса бўлади, — деб бўйинини чўзди Карнайгул. Сипсиллиқ, беозормиз, атиргулга ўхшаб қўл чўзганга тикан суқмаймиз.

Карнайгул ўз гапини бемалол маъқуллар, аммо ҳамманинг кўзи Атиргулда эди.

ДЕНГИЗ БИЛАН ДАРЁ

— Мунчаям шўрланиб кетибсан, Денгиз опа? — деб сўраб қолди Денгиздан Дарё, — Ахир, илгари мендақа чучуккина эдинг-ку?

— Пешонам шўр экан, сингилжон, ўтириб қолдим... — деди Денгиз.

БАРГ ВА ШАМОЛ

Шамол ялиниб-юлқиниб баргни авраб бошлади:

— Сени яхши кўриб қолдим, мен билан юр, доим кафтимда кўтариб юраман...

Барг унинг гапларига ишониб, шохидан ажралди-ю, шамолга қўшилиб учиб кетди. Шамол уни чирпирак қилиб ўйнаб-ўйнаб, охири ташлаб кетди. Барг — хазон бўлди.

УЗУК ВА БАРМОҚЛАР

— Биз бўлмасак сизлар қуп-қуруқ панжасизлар холос, биз сизларни безаб турамиз, — дейишди узуклар ўзларини кўз-кўз қилишиб.

— Безашга безайсизлару, лекин сиқиб жонимизни олганларингиз ёмон-да, — дейишди Бармоқлар «уҳ» тортишиб.

ҚОРА ҚОЗОН ВА ЧИННИ КОСАЛАР

— Во-ей, мунчаям қоп-қора бўлмасангиз, — дейишди токчада таманно билан терилиб туришган Чинни косалар Қозонга. — Ўзингизга мундай қарасангиз бўлмайдими, олдингизга боргани жирканамиз, ҳаммаёғингиз қурум-а!

Ўзи билан ўзи бўлиб, куйиб-пишиб ётган Қозон индамади. Аммо бироздан сўнг ундаги таом тайёр бўлгач Косалар бирин-кетин унинг олдиган келиб тизилишди.

ТУВАКДАГИ ГУЛЛАР

Тувакдаги гуллар деразадан ҳовлидаги гулларни кўриб қолишди. Шунда зарпечаксимон нозик-ниҳол гул шеригига деди:

— Товба, анувларни қара, туваксиз қандай ўсишаркин-а?...

Тувакдаги гуллар Ер— замон борлигидан бехабар эдилар.

ЖАНЖАЛ

Қайчининг икки томони бир-бири билан тортишиб қолишди:

— Иш вақтида мен кўпроқ ҳаракат қиламан, — деди улардан бири.

— Сиздан камим йўқ! — деб бўш келмади иккинчиси.

Тортишув жанжалга айландию, иккала томон икки ёққа ажрашиб кетди. Энди улар кераксиз нарсага айланган эди.

УЛАМА СОЧ

— Оҳ, кошкийди ҳеч бўлмаса бир бора ёр қўли билан силансам, — деб оҳ тортарди Улама соч. Лекин бу мумкин эмас эди, чунки у улама эди-да.

АЧЧИҚ ДАНАК

— Ҳо, мунча афтингизни буриштирасиз? Энди ёқмай қолдикми? Аччиқ эканмизми? Чақмасдан олдин кўзингиз қаерда эди. Чидайсиз энди, чидамай кўринг-чи!.. — дерди оғиздаги Аччиқ данак.

— Э, туф-е, туф-е! — деди уни билмасдан оғзига солиб қўйган одам.

АВРА БИЛАН АСТАР

— Нега биз доим ичкаридаю, Аврабек бўлса ташқарида юрар экан? Иккаламизнинг ҳуқуқимиз тенг. Йўқ, етар, бас. Энди Аврабек ичкарида ўтирсин, мен ташқарида юраман, — деб қолди бир куни Астарой.

Тантиққа тараф йўқ.

ЯСАМА КИПРИК

Ясама киприк азада ҳам безрайиб тураверди.

— Менга йиғлаш мумкин эмас, тўкилиб кетаман, — деди у.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

ФАХРИЙЛАР ТАШАББУСИ

Республикамизнинг сарҳадларини яшилликка буркаш, ҳар бир қарич тупроғини ўрмон ва боғ-роғларга айлантириш ташаббуси билан чиққан бир гуруҳ фахрийларнинг мурожаати ўтган йили ноябрь ойида Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси Кенгашининг Пленумида маъқулланган эди.

Яқинда ўша ташаббус ўз самарасини кўрсатди. Матбуотда Ўзбекистон Республикаси Давлат ўрмон қўмитаси ва Ўзбекистон Республикаси Фахрийлар ташкилотлари уюшмасининг мурожаати босилиб чиқди. Сўзи билан иши бир Фахрийлар ташкилотлари уюшмаси Кенгаши, унинг Тошкент шаҳар ва вилоят бўлимлари кенгашлари шанба куни ҳашар уюштирдилар. Баҳорнинг ушбу қуёшли кунида бино атрофидаги бўш жойларга хурмо, олма, шафтоли сингари мевали ва тез етиладиган юз туп калифорния навли терак қаламчалари ўтқазилди.

Ундан ташқари мавжуд дарахт ва гулларнинг тагини юмшатиш, ариқларни ва атроф-муҳитни тартибга келтириш юмушлари бажарилди. Янгиланиш ва яшариш фасли бўлмиш баҳорнинг илк кунларида амалга оширилган бир кунлик ҳашар ибрат олса арзигулик ташаббус бўлди.

Абдусаид НУРБОЕВ.

КЎЧАТ ЎТҚАЗИШ МАВСУМИ

Наманган вилояти ўрмон хўжалиги ходимлари мевали ва манзарали дарахт кўчатларини сота бошладилар. Бу ерда баҳорги кўчат ўтқазиш мавсумида сотиш учун икки ярим миллион туп кўчат тайёрлаб қўйилган. Ўрмон ходимлари терак кўчатларига талаб ошиб бораётганини ҳисобга олиб, одатдагидан анча кўп — икки ярим миллион туп кўчат етиштирдилар. Кузда эса харидорларга деярли тўрт миллион туп кўчат етказиб берилади.

Ўрмон хўжалиги ходимлари қурилиш учун зарур бўлган терак ниҳолларини кўплаб етиштиришни ўз олдиларига вазифа қилиб қўйишди. Бунинг учун хўжалик 25 гектар ер ажратди. Бу ерда кўчатдан ташқари теракнинг ўзи ҳам ўстирилади. Ўтган йили ўрмон хўжалиги ўз эҳтиёжи ва муҳтожларга ёрдам бериш учун 400 куб метр ёғоч тайёрлади.

(ЎзА).

ОТАРДАН УЗОҚЛАШГИСИ ЙЎҚ

● **Кунлар илиб, баҳор шабадаси эсиб қолган шу кунларда Қўйчивой ота Қобилов уйда ўтиролмай, ўғиллари ишлаётган отарларга жўнаб кетди.**

Ота қарилик гаштини суриб юраверса бўларди. Лекин ғайрати қистади. Олтмиш йиллик чўпонлик касби ҳумор қилди. Отарга чиққан биринчи ҳафтада бош чўпон, катта ўғли Абдулҳай қўйларини саломатлигини кўздан кечирди. Тегишли маслаҳатлар берди.

Кейинги ҳафтада иккинчи ўғли Баҳодиржондан хабар олди. Баҳодиржон бир неча йилдан буён хўжалик қўйчилик бўлимида ҳисобчи бўлиб ишлайди. Рақамларни қиёслашди. Қўзилатиш қандай ўтиши ҳақида ўғлининг мулоҳазаларини эшитди. Олинадиган даромад хусусида фикрлашиб ҳам олишди.

Хуллас, Андижон вилояти Булоқбоши туманидаги Жўраполвон Ғойипов номли ширкатлар уюшмаси меҳнат фахрийси Қўйчивой Қобиловнинг отардан узоқлашгиси йўқ. Тўғри, ўғиллар ота изидан бориб 300 қўй-қўзига кўз-қулоқ бўлиб, уларнинг юқори маҳсулдорлиги учун ҳаракат қилишмоқда. Лекин ота ўғиллар қаватида юришдан завқланади.

Неъмат ОРИФ.
Андижон вилояти.

Китобингизни ўқидим

●

ОЛАМ ОЙДИНЛАШАВЕРАДИ!

Самарқанд вилоятининг Пайариқ туманига борган шоир, ёзувчи ёки илм намояндаларининг биронтаси ҳам дорихона мудири Зиёдулла Нурматов билан учрашмасдан қайтмаган. Бунинг иложи ҳам йўқ эди, чунки, уларнинг барчасини Зиёдулла кутиб олиб, кузатиб қўярди. Туман маъмуриятининг мафкурага алоқадор ходими бўлмаса нега бундай қиларди, дерсиз? Гап шундаки, Зиёдулланинг ўзи шеър ёзарди...

Ниҳоятда майда, мураккаб ишидан ортиб, тунларини бедор ўтказиб битган шеърларини халқига радио, телевидение, вақтли матбуот орқали ҳадя қилиб юрган шоир энди уларни жамлаб, китоб ҳолида тортиқ этибди. Китобнинг номланишиёқ («Ойдинлашиб бормоқда олам») муаллифнинг қандай одамлиги, юраги қандай туйғулар билан тўлалиги, тафаккури билан идроки қай даражада экани тўғрисида маълум бир тасаввур беради.

Борган сари кўз олдимда
кўрк очиб замин,

Кундан-кунга ойдинлашиб
бормоқда олам —

дейди шоир.

Киши оламдан ўзига керак нарсани қидиради ва топади. Ким зиё қидиради, ким — сиёҳлик, ким эзгулик қидиради, ким — қабиҳлик... Хуллас, юраги заминида униши мумкин бўлган нарсани қидиради. Зиёдулланинг нима қидириши китобнинг номидан ҳамда юқорида келтирилган сатрлардан аён бўлди.

Барчамизнинг энг олий маслагимиз — юртни суймоқ, юртни асрамоқ, лозим бўлса, юрт учун жон фидо қилмоқдир. Бу юртнинг номи — Ўзбекистон! Ўзбекистон юртига шеър бағишламаган шоир — шоир бўлмайди. «Ватан остонадан бошланиши»га имон келтирган Зиёдулла Нурматов ҳам Ўзбекистонини ўзига хос:

Ўзбекистон — ёлғизгинам,
суянган тоғим —

деб суяди. Ҳамда шу юрт учун, шу юрт йўлида:

Ерга сингиб кетсам ёмғир
бўлиб агар,

Розиман, лолалар
ундирсам —

деб орзу қилади.

Шоирнинг тафаккур осмони юксак, мушоҳада олами кенг. Шунинг учун ҳам, фақат ёруғлик қидирган шоир ҳаётдаги зиддиятлар, мураккабликлар олдида чуқур ўйга толади:

Сезиб қолдик, «мусичалар»
эмас беозор,

Қабиҳликлар қилар экан,
«фаришталар» ҳам.

Ёки:

Тарихда қолмади биз
билмаган сир,

Аммо, жумбоқ бўлиб
турибди замон,

мисралари шоирнинг ана шу мушоҳадалари ифодасидир.

Юрт, ҳаёт ҳақида чуқур мушоҳада юрита оладиган шоир, юқорида таъкидланганидек, асосан ёрқин ранглар қидиргани учун, китобнинг аксарият қисмини ана шундай ранго-ранг, моддий олам ва инсон оламининг рангин қатламларини гўзал-гўзал ҳолатларда тасвир этилган шеърлар ташкил қилади.

Исмда хосият кўп бўлади. Ўзининг исмида ҳам, китобининг номида ҳам нур, зиё бўлган, бинобарин, бутун табиати ёруғликдан иборат Зиёдулла Нурматовнинг бу илк шеърий тўплами унинг мухлисларини, барча шеърхонларни хурсанд қилиши шубҳасиз. Мен дўстимни бу китоби билан муборакбод қилиб, унинг доимо ойдинлик қидириш йўлига янада ойдинлик тиларканман, бу хушхабарни шоирнинг қуйидаги дастурий сатрлари билан якунлайман:

Пўкак каби сув бетида
қалқисак агар,

Сомон каби шамолларга
берсак жисмимиз,

Курашмасдан, ҳасратларда
юрсак бесамар,

Ва енгмасак, майли, ўчиб
кетсин исмимиз!

Машраб БОБОЕВ.

● Бир хат изидан

ЖУМБОҚНИ КИМ ЕЧАДИ?

«Ўзбекистон овози» газетаси таҳририятига Қарши шаҳрининг Сельская кўчасида жойлашган 4-кўп қаватли уйда яшовчилардан шикоят хати келди. Унда шундай сатрлар бор. «Ҳурматли редакция! Уйимиз илгари «Ўзгазсантехмонтаж» трестининг Қаршидаги механизациялашган кўчма колоннасига қарашли эди. Иқтисодий ислоҳот талабларидан келиб чиқиб, хонадонларимиз хусусийлаштирилди. Биз бундан жуда қувондик. Лекин, афсуски... Уйимиз 1993 йилнинг август ойида хусусий қилиб берилган бўлса, декабрь ойи бошида вилоят «Иссиқлик манбаи» бирлашмасидан келиб, иссиқликни узиб кетишди. Ёрдам сўраб, учрамаган ташкилотимиз қолмади...»

4-уйда яшовчилар: Б. НУРАЛИЕВ, М. МИРЗАЕВА, Б. ТУРҒУНОВ, В. СТЕПОВАЯ, И. ХОТАМОВА, Б. МУСТОФОЕВ ва бошқалар. Мактубга жами ўн бир киши имзо чеккан.

Биз хатда кўрсатилган уйга ташриф буюрдик. Ташқарида ҳаво икки-уч даража совуқ эди. Баъзи хонадонлар ичкариси ташқаридан фарқ қилмайди. Лекин, айримлар газ плиталари, электр иситгичлар билан хонадонларни илитиб турprincipalишибди.

— Ўтган йилнинг 2 декабридан буён аҳвол шу, — деди уй коменданти, 26 хонадонда яшовчи Назокат Нафасова. — Ўша куни иссиқлик тармоғини узиб кетишганди. Чилангарлар бошлиғидан топшириқ олган эмиш. Кексалар, ёш гўдаклар қийналишмасин, ҳақини тўлаймиз, жон акалар, узманглар дея қанчалик ялинмайлик, қулоқ солишмади. Оддий одамгарчиликни ҳам унутишди...

21-хонадонда яшовчи Зулфия Ғафурова, 22-хонадонда яшовчи Лутфия Мансурова, 4-хонадонда яшовчи Люба Григорьева, 2-хонадонда яшовчи Тўра Жўраевларнинг ҳам ҳасратларидан чанг чиқади:

— Арз-додимизни кимга айтишимизни ҳам билмаймиз, — дейди 6-хонадонда яшовчи онахон Муслима Мирзаева. — Биласизми, шаҳар ҳокимлигига ҳам бориб, ноумид қайтдик. Шикоятимизни тинглайдиган одам бўлмади. Совуқдан қийналаяпмиз. 6-синфда ўқийдиган болам шамоллаб, иситмалаб ётибди.

Дарҳақиқат, 4-уй хусусийлашгач, осмонда осилгандай «эгасиз» бўлиб қолди. Уйнинг аввалги мутасаддиси — механизациялашган кўчма колонна раҳбарлари қурилиш ташкилотлари ичида биринчилардан бўлиб, хусусийлаштиришга ўтилгач, кейинги бурчларини англаб етишмади шекилли, уйларни иситиш билан шуғулланмай қўйишди. Ўз навбатида хонадонларда яшовчилар ҳам совуқ этларидан ўтгунча «Иссиқлик манбаи» бирлашмаси биланми ёки кўчма колонна биланми шартнома тузиб, ҳисоб-китоб қилиш орқали уйни иситиш чорасини кўришмаганига, ҳайрон қоласан, киши.

Бизнинг аралашувимиздан сўнг шаҳар ҳокимлиги, вилоят ҳудудий коммунал фойдаланиш бошқармаси ва унинг «Иссиқлик манбаи» бирлашмасидагилар ҳаракатга тушиб қолишди. Қарийб қиш мавсумининг иккинчи ойи тугаши арафасида иссиқ сув уланди. Шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари У. Ашуров шикоят ижобий ҳал этилганлигини, бундан хотиржам бўлишимизни телефонда алоҳида таъкидлади. Биз ҳам ўз навбатида шикоятчилар талаби қондирилгач, оқ қоғозни қора қилиб ўтирмайлик, деган андишага бордик. Обрўли раҳбарнинг гапига ишондик.

Кошкийди, улар айтганчалик бўлса... Фактларга мурожаат қилайлик. 27-январда уланган иссиқ сув ва иситиш тармоғи 9-февралга келиб, яна ўзбошимчалик билан «Исиқлик манбаи» бирлашмаси томонидан узиб қўйилди. Бирлашмадагилар истеъмолчилар шартнома тузишмаганлигини пеш қилишди. Кўчма колонна бошлиғи Озод Саидов жамоа ҳиссадорлик жамиятига айланганлиги, катта маблағни тўлашга кучи етмаслигини изоҳлаб, қуйидаги фикрни билдирди.

— Хусусийлашган уйда асосан жамоамизга алоқаси бўлмаган кишилар яшайди. Бунинг устига сотилган хонадонлар маблағи маҳаллий бюджетга ўтказилган. Шунга қарамай республика Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 17 июлдаги 363-қарорига асосан уйга хизмат кўрсатиш ва уни сақлашга тайёрмиз. Аммо, «Иссиқлик манбаи» бирлашмаси (бошлиғи Умар Султонов) иситиш ҳақини шу қадар оширганки, хусусийлашган уйнинг 60 фоиз иситиш ва иссиқ сув ҳақи беш ойда 22 миллион сўмга чиқиб кетган. Истеъмолчилар ҳам 40 фоиз ҳақни тўлашга оғринироқ туришибди. Уларни ҳам тушуниш керак. Чунки, бир одам суткасига 195 сўм иссиқлик учун пул тўлаши лозим. Мабодо беш одам яшаса, ўша хонадон ойига қарийб 30 минг сўм пул тўлайди. Ахир, бу айтишга осон, холос. Шу сабабдан ҳамма хонадонлар ҳам биз билан шартнома тузишга рози эмас...

Жамоаси эндигина оёққа тураётган Озод Саидовни ҳам тушуниш керак.

— Бозор иқтисодиёти шароитида, — деди у бўш келмай, — иситиш ҳақи ошиб кетганлигидан биз ҳам газ таъминоти ва бошқа ташкилотлардан қарздормиз, ахир. Яқинда қарзимиз миллиард сўмга етади. Агар истеъмолчилар ҳақини тўламаса ёки қурби етмаса, иссиқликни яна узиб қўямиз.

Бу гапларни вилоят ҳудудий коммунал фойдаланиш бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Мурод Зубайдов гўё қувватлаган бўлди.

— Сельская кўчасидаги 4-уйдек иссиқлик тармоғи ажратилган яна бир қанча уй-жойлар бор, — деди у. — Масалан, вилоят колхозлар қурилиши тресiti лойиҳалаш институтининг 16 хонадонли, вилоят матлубот жамиятлари уюшмасининг 16 хонадонли, «Қашқадарё қурилиш» трестининг 70 хонадонли, «Термопласть» заводининг 48 хонадонли, «Қарши қурилиш» бошқармасининг Қарши шаҳри, «Шайҳали», «Аврора» қўрғончаларидаги бир неча уйлари ҳам тегишли хизмат ҳақи тўланмаганлиги учун қиш-қировли кунларда иситилмаяпти. Буни қарс икки қўлдан, деб баҳолаш мумкин. Икки томонлама шартнома тузилмаганлиги оқибатида шундай ҳол юз бермоқда.

Ваҳолонки, Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йилнинг июль ойидаги 363-қарорининг 8-бандига биноан ҳисобида уй-жой фонди бўлган вазирликлар, идоралар, бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар хусусийлашган ва ижарага олинган уй-жойларга техник хизмат кўрсатиши ва уларни сақлаш чорасини кўриши керак. Буни айрим раҳбарлар охиригача тушуниб етишмаяпти. «Иссиқлик манбаи» бирлашмаси мутасаддилари билан умум тил топиб, хонадонларни иситиш ҳақида амалий иш қилишмаяпти.

Шикоят хатни текшириш жараёнида вилоят ҳокимининг коммунал хўжалик бўйича ўринбосари Бахтиёр Раҳмонов ҳузурида бўлдик.

— Ҳар бир ташкилот раҳбари муросаю-мадорага келиб, ўз зиммасидаги вазифани бажарганда одамлар бунчалик қийналишмасди, тўғрими, — дея унга юзландик. — Хўш, бу тўғрида сиз нима дейсиз?

— Мен сизга айтсам маблағ билан боғлиқ ишни ҳеч қайси раҳбар бўйнига олгиси келмаяпти, — деди масалага сидқидилдан ёндошган бўлиб Бахтиёр Умарович. — Мана, шунга кўра сансалорлик давом этаяпти. Билмадим, улар қачон бизни тушунишаркин?

Ҳа, сансалорлик давом этмоқда. Биз ҳам ҳозиргача ҳайронмиз. Нима учун шунча ташкилот, шунча раҳбарлар бўла туриб ҳеч ким жумбоқни ечишни зиммасига олгиси келмаётир?

Мусо КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Эгам Раҳим фарзандлари даврасида.

ШОИР НЕЧА ЙИЛ ЯШАЙДИ?

Қизиқ савол. Жавоби... Ўйлаб қоласиз. Нима десам экан? Олтмиш-етмиш ё саксонми? Йўқ! Унда неча йил?

— ...

Айтмабмидим, билмаймиз. Яратгандан бошқа ҳеч ким билмайди, вассалом. Ҳисоблаш не керак? Шундай. Изоҳ ҳам, шарҳ ҳам шарт эмас. «Унда нега бу саволга жавоб излайсиз» дейсизми?

Аслида фақат шоирнинггина эмас, балки оддий қишлоқ подачисининг ҳам ёшини ҳисоблаб бўлмас экан. Сабаби, эҳ, у ўтиб кетганидан кейин ҳам унинг ҳамқишлоқлари неча ўн йиллаб ортидан ҳар хил яхши хотираларни сўйлаб юришади. Сиз бўлсангиз шоирнинг ёшини сўрайсиз.

...Юқоридаги фикрлар ўзбекнинг бор-йўғи 58 йил умр гузаронлик қилиб дунёдан ўтиб кетган бир ажойиб шоири Эгам Раҳимнинг бой адабий мероси билан танишиб чиққанимдан сўнг шууримни чулғади. Тўғриси, шоир зотининг ёши бўлмайди. Нега?

Эҳтимол, бугунги шеърхон ёки оддий ўқувчи Эгам Раҳим десак, эшитмаган эканман, дейиши мумкин. Чунки ҳали биз кўп дунёлардан бехабармиз. На ўтмишимизни биламиз, на бугунимизни. Икки йўлда сарсон бўлиб юрибмиз. Энди-энди кўзларимиз очиляпти. Ҳалиям кеч эмас.

Эгам Раҳим Урганч туманида «қизил инқилоб»дан бир йил ўтгач таваллуд топган. Умрининг асосий қисми газетчилик билан боғлиқ кечган. Уруш йиллари, қаҳатчиликнинг даҳшатли азоблари, «Тикланиш» дея ном олган уқубатли даврларда ва ниҳоят «социализм қуриб бўлдик» деб юрган йилларимизда қалам тебратган. Шу ўринда шоирнинг иккинчи жаҳон уруши даврида битган бир шеъридан парча келтирмоқ жоиздир:

Бахтимиз тўсмоқни истаган ёвни,
Йўлимизга битган маккора ғовни,
Дўстларни юртидан қувлаган итни,
Қутуриб чўлларда ҳувлаган итни,
Олтин тупроқдан тез қувиб кел, дўстим,
Жаҳонни пок этиб, ювиб кел, дўстим...

Сезиб турибман, бу сатрларни ўқиган бугунги ўқувчи «Роса қизил шеър эканда», деб, кулиб қўяди. Йўқ, биз кечаги кунимиздан тонмайлик. Ёмон бўлади. Биласизми, бу сатрларни урушга отланган ва қон тўкиб юрган ўзбекнинг жайдари ва тўпори болалари ҳатто ўқиб йиғлаган. Биз бўлсак.. Боболардан сўранг, момолардан сўранг, айтиб беришади. Майли, бугун биз учун булар ғалати туюлар, лекин уруш кўрганлар ана шу оддийгина дардли сатрларнинг не чоғли қадрли эканлигини биладилар.

Менинг ниятим, Эгам Раҳим ижодини бирма-бир шарҳламоқ эмас. Аксинча, сизларга икки калима сўз ила шундай бир жўмард, камтарин шоир бу фоний дунёдан куйиб-ёниб ўтиб кетганлигини эслатиб қўймоқ холос. Унинг қолдирган юзлаб асарлари, тўпламлари ҳали тўла ўрганилгани йўқ. 75 йиллик таваллуди баҳонасида «Нурли излар» деб номланган тўплами чоп этилди.

Ҳалигача халқимизнинг катта адиблари, раҳбарлари, журналистлари Хоразм ҳақида катта-катта адабий давраларда, гурунгларда гап кетса Эгам Раҳим номини фахр ила тилга оладилар.

Мен бежиз бу дунёдан куйиб-ёниб ўтиб кетди демадим. Шу ўринда шоирнинг кенжа ўғли Фозилжоннинг отаси ҳақидаги ёзган хотираларидан бир лавҳа келтираман: «Отам ишдан қайтган пайтларида аллақандай ҳорғин, паришонхотир бўлар эди. Бироз дам олгач, ишхонадаги навбатчига қўнғироқ қилиб эртага чиқаётган газетанинг биринчи саҳифасидаги қайсидир мақоланинг остидаги фотосуратнинг қандай чиқаётганлигини ёки фалон мақолани қолдириб ўрнига ундан ҳам долзарброқ хабарни жойлаштиришни талаб қилганларини эслайман. У оила даврасида узоқ гаплашиб ўтира олмас, хаёлига келган фикр ва мисраларни дарров қоғозга тушириш учун ёзув хонасига кириб кетар, овқати совуб қолар, ҳатто аллamaҳалгача, баъзан тонг саҳарда ҳам уни иш устида кўрар эдик».

Дарвоқе, айтишларича, машҳур адибларимиз Миртемир домла, Ғафур Ғулом, Уйғун, Ҳамид Олимжон, Ҳамид Ғулом, Шукруллолар Хоразмга ташриф буюрсалар албатта, Эгам Раҳимни кўрмай кетмас эканлар. Унинг уйидан доим меҳмон аримас, бунинг устига ҳамюртлари ҳам ҳар хил ташвишлари чиқса бемалол ҳадлари сиғиб маслаҳат, ёрдам сўраб келаверар экан.

Раҳматлик тирикликларида доим шундай деб куйинар экан: «Ҳали бир кунмас бир кун ота-боболаримиздан мерос бўлиб қолган «олтин сандиқ»ларнинг қопқоқлари очилади, афсуски, биз форсий ёзувни билмаймиз». Шунингдек, фарзандларининг хотирлашларича, у киши ўзининг ёзган шеър ва қўшиқларини биринчи бўлиб аёли Гавҳархон опага ўқиб берар экан. Агар болалари ўқиётган шеърига яширинча қулоқ тутганларини сезиб қолсалар, «бор, кўчага чиқиб ўйнаб кел, сенга боп шеърни Дўстжон Матчон (марҳум болалар шоири) ёзади» дея ҳазиллашиб қўярканлар.

Ундан кўп нурли хотиралар қолди. Энг қувончлиси, ортида қобил ва ажойиб, ўз отасининг руҳини шод этадиган фарзандлари бугун унинг ёрқин чироғини ёқиб ўтирибдилар. Ана шуниси катта бахт.

Бугун Эгам Раҳимни бир хотирлаб қўймоқ умидида ундан қолган муборак суратларни, шеърларни кўриб ўзимча мулоҳаза қилдим. Раҳматлик 58 йил умр кўрибди. Балки бошидан ҳар хил оғир савдолар ўтмаганида бугунги кунгача етиб келармиди. Балки...

Шоир неча йил яшайди? Яна жавоб излаяпсизми? Йўқ, энди изоҳга ҳожат йўқ. Шоир ўлмас экан...

Норқобил ЖАЛИЛ.

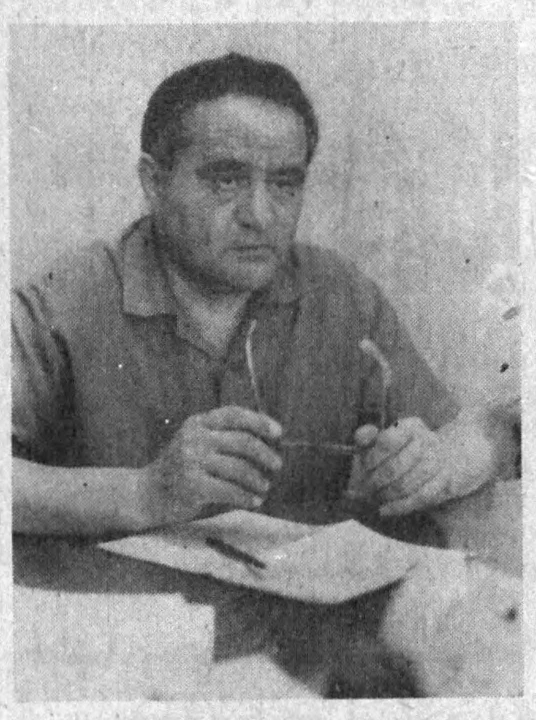

Эгам РАҲИМ

ҚАРСАКЛАР

Мажлис гавжум, сўзлар авжида,
Қарсак янграр, қарсак кетидан.
Сўзлар ўтди, ҳужумкор жуда,
Куч олгандай юрак ўтидан.

Қўл кўтарди биров — сўз олди,
Аста келди минбар ёнига.
Бирданига зал музлаб қолди.
Мажлис аҳлин тегиб жонига.

Ҳозиргина янграган қарсак,
Қайда қолди, қайда одамлар!
Қарсак қолиб, тушгандай тарсак,
Босиб тушди сукунат дамлар.

Ҳадеб вайсар нотиқ бечора,
Овоз кетди, қўл сарак-сарак.
Қани энди топилса чора —
Уни сўздан тўхтатмоқ керак.

Тоқатлар тоқ. Чалинди ҳуштак,
Бундай пайтда раисга қийин.
Ҳуштак эмас, зарби зўр муштдек
Тушар эди бошларга қуюн.

Охир жилди минбар ёнидан,
Кучли қарсак бўлди мазмуни.
Терлаб чиқди «жанг» майдонидан,
Ҳамон қарсак қувларди уни...

ЯХШИ НОМ

Умримиз мазмунини
Тарихга қиёс этсак,
Лаҳзалар фасл бўлур,
Ҳар кунимиз битта боб.

Инсон ҳаёт йўлида
Яхши ном қўйиб кетса
Мангуга эъзозланур
Бамисоли офтоб,
Дўстим, насиҳат дема,
Яхши ишинг ёдгор эт.

Замонанинг тақдири
Бизнинг елкамиздадир.
Яратишу қуришни
Ўзингга касбу кор эт,
Орзунинг баркамоли
Бизнинг ўлкамиздадир!

ЯХШИЛИК КОР АЙЛАДИНГ

Сен мудом яхшиларга яхшилик кор айладинг,
Шу фазилат боисидан йўқни сен бор айладинг.

Бирга-бирга боғладингки сен ҳаёт сўқмоқларин,
Бу билан инсонга сен ҳурматни бисёр айладинг.

Марду майдон ҳеч чиқишмас ноумид шайтон билан,
Кенг жаҳонни сен ғанимлар кўзига тор айладинг,

Қанчалар бўлмоқни истаб ёгдилар йўлингга ғов,
Бундайларни кўришдан номусу ор айладинг.

ЙИЛЛАР

Ҳаётнинг сўқмоқлари умрга зинапоя,
Гоҳ уриниб, гоҳ туриб интиламиз, борамиз.
Қалбимизни банд этиб минг бир режаю ғоя,
Қарабсиз, ташвиш билан кексайиб ҳам қоламиз.

Умрга ниҳоя деб, кексайиш касалликни,
Кимки умидсиз қолди — лоқайдликдан нишона,
Энг сўнгги нафасгача ҳаётга пайвастликни
Кимки одат қилолса, шу инсондир мардона,

Йиллар ўтиб келади сафимизга ёш авлод,
Ва қўлига олади бу ҳаёт муаммосин.
Яна ёрқинроқ бўлиб кексаларга эътиқод,
Турмуш кўз-кўз қилади туганмас нашидасин.

Йиллар келар залворли, ойдин, нурафшон бирам,
Илинжим фақат менинг имонда, курашларда,
Ҳаётнинг ҳар онини мисқоллаб дирам-дирам,
Тин олмасин қадамлар ҳаётий сўқмоқларда.

Ахир инсониятга қарилик йўқ, ўлмоқ йўқ,
Йиллар яшартиради ва этади навқирон.
Умримиз баҳорига хазон келмас — сўлмоқ йўқ
Умид билан яшайди доим баркамол инсон.

Ҳаётнинг сўқмоқлари ҳаётга зинапоя,
Гоҳ суриниб, гоҳ туриб интиламиз, борамиз.
Қалбимизни банд этиб минг бир режаю ғоя,
Қарабсиз, ташвиш билан кексайиб ҳам қоламиз.

АЙТАМАН

Тингла, дилбар, сенга айтар бир гапим бор, айтаман,
Қўлларимда мутрибона янгратиб тор айтаман.

Айта олмай куйганимдан ҳажр ўтингда неча кун,
Андалибдек хониш айлаб, оҳ уриб зор айтаман.

Зора лутфу ҳимматингни уйғотолса нолишим,
Бахтлиман деб шодлигимни элга ошкор айтаман.

Боумидман илтифотинг, шарбатингдан, эй нигор,
Тут қадаҳни ошиқона, куйлаб алёр айтаман.

Имтиҳон эт, майли, меҳнат, ишқ, вафодан, айби йўқ,
Шарту амринг бўлса сўзла, сенга такрор айтаман.

Бор ишончим қувватимга — ерда қолмас буйруғинг,
Халқ, Ватан, ёр олдида бу сўзни ҳушёр айтаман.

Мен-да сендек соҳибиман пахтакорлик касбининг,
Ёр висолинг дарди билан, тингла, ашъор айтаман.

КЕЛ, АЗИЗИМ

Кел азизим, сайр этайлик, боғу бўстонимга кел,
Кўз тутарман сенга ҳар он, тезда кел, ёнимга кел,

Гул экиб номингга деб гулдасталар шай айладим,
Розиман сендан фақат бир лаҳза фармонимга кел.

Шеър битиб куйлар яратдим сен учундир, сен учун,
Тингла бир пас, тингла жоним, шеъру достонимга кел,

Сайр этиб боғу чаманларни саҳарлар чоғида,
Ўтгач онларни қадрлаб гул-гулистонимга кел.

Субҳидам бўлса сени ўйлаб кетарман, жонгинам
Ўртама, кетмай йироқ ҳар лаҳза-ю онимга кел.

Бир умр мангуга эрмас — ўлчови, миқёси бор.
Куч бўлиб, қудрат бўлиб дард ила дармонимга кел.

КЎЗИНГДАДИР

Жумла жаҳон гавҳари кўзингдадир,
Дил қаламим гавҳари кўзингдадир.

Ўзгаларнинг ҳуснига қўйма ҳавас,
Ҳусн уйин мулки сенинг ўзингдадир.

Яхшилар ҳеч дўсти ёрсиз бўлмагай,
Аҳли инсонга меҳр юзингдадир.

Бир кўришда кимни сен лол этмадинг,
Қанча шайдолар сенинг изингдадир.

Гул юзинг мадҳ этгали олдим қалам,
Мадҳинг ёзгай қанот бир зумдадир.

Яхши хислатлар мудом топгай камол,
Гул висолинг тоабад умримдадир.

• *Фидойилик*

ҲАМДАМҲОЖИ — ХАЛҚ СЕВГАН САНЪАТКОР

Ўзбек миллий маданияти тараққиётига беқиёс ҳисса қўшган машҳур санъаткорлардан бири шаҳрихонлик аскиябоз, раққос, бастакор, шоир Ҳамдамҳожи ҳисобланади.

Ўтмишда Фарғона водийсининг турли жойларида, жумладан Шаҳрихонда ҳофизлар, шоирлар иштирок этган турли санъат анжуманлари тез-тез бўлиб турганлиги маълум. Бундай маросимларга бошқа шаҳарлардан ҳам етук санъаткорлар таклиф этилган. Масалан тошкентлик машҳур ҳофиз Мулла Тўйчи Тошмуҳаммедов, марғилонлик Мадалиҳофиз ва бошқа санъаткорлар Шаҳрихонга тез-тез келиб турар эдилар. Ана шундай анжуманларда устоз санъаткор Ҳамдамҳожи ҳам иштирок этар ва ўз санъатини намойиш қилар эди.

Машҳур санъаткор Ҳамдамҳожи истеъдодли ижрочигина эмас, балки моҳир ташкилотчи, қатор шогирдлар тайёрлаган устоз ҳамдир. Ҳамшаҳарлари Назирбек ва Ҳозирбеклар билан тузган труппа нафақат Туркистонда, чет давлатларда ҳам машҳур бўлган. Улар Эрон, Афғонистон, Ироқ, Арабистон мамлакатларида бўлиб, ўзбек халқи санъати дурдоналарини ҳам фаол тарғиб этганлар.

— «Ҳамдамҳожи билан 1910—1911 йилларда учрашганман, — деб хотирлайди шаҳрихонлик Тешабой Абдураззоқов. — Ўша вақтларда у киши 18-19 ёшларда эди. Унинг оёғи етмаган жойлар йўқ десам, хато қилмайман. Ёш бўлсада у Шарқ мамлакатларининг йирик шаҳарларида ўз санъатини намойиш қилиб, хорижий давлатларнинг қимматбаҳо нишонлари билан мукофотланган. У серқирра санъаткор бўлиб, байтлар ўқир, ашула айтар, айни вақтда моҳир раққос бўлган. Хушсуҳан, зеҳни ўткир, нозиктаъб Ҳамдамҳожи ўз чиқишларида ҳаммани лол қолдирар, олқишларига сазовор бўлар эди». (**Бу хотира 1973 йилда ёзилган бўлиб, Шаҳрихон ўлкани ўрганиш музейида сақланади**).

Ҳамдамҳожи турли халқ йиғинларида, сайилларида ва тўй-маросимларида сидқидилдан хизмат қиладиган санъаткор бўлган. Фикримизнинг далили сифатида Шаҳрихон ўлкани ўрганиш музейида 1912 йилда Ҳамдамҳожини Аҳмад Охунбой тўйига чақирилганлиги тўғрисидаги таклифномани мисол қилиб келтириш мумкин.

Шаҳрихонлик машҳур санъаткор халқ орасида «Жўра фасон» номи билан танилган, Ўзбекистон халқ ҳофизи Жўраxон ота Юсуповнинг айтишича, Ҳамдамҳожининг санъати Бухоро амирига ёқиб қолган ва унга Бухородаги ҳар қандай сайилларда, анжуманларда иштирок этишга рухсат берилган.

Шаҳрихонлик ўқитувчи Ҳайбатулло Ҳамдамҳожини хотирлаб, шундай дейди: «Ҳамдамҳожи юксак истеъдод эгаси эди. Ҳожи томонидан яратилган шеърлар, ашулалар халқ орасида тез тарқалар эди. Шулардан бири «Ноз ўзгача, ситамлари бўлакча» лапаридир. Унинг санъати қрим-татар маърифатпарвари Исмоилбек Гаспиринскийни ҳам ўзига жалб этган. Бундан ташқари, 1910 йилда Тошкентда чоп этилган «Ҳадяи-Ҳислат» деб номланган китобда Ҳамдамҳожининг сурати берилиб, шеърлари босилган. Ўзига тинч, бой-бадавлат бўлган тошкентлик шоир Хислат—Ҳамдамҳожи шеърларининг босилиб чиқишига яқиндан ёрдам берган. Китоб эвазига келган маблағни эса Ҳожи учун ҳадя этган. Шу сабабли китоб «Ҳадяи—Хислат» деб аталган».

Ҳамдамҳожи ва унинг ҳаммаслаклари Фарғона водийсида ўзбек миллий маданиятини ривожлантириш ишига муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Афсуски, чоризм Туркистон ўлкасида ўзининг мустамлакачилик сиёсатини юргизган бир даврда санъаткорларнинг хизмати давлат томонидан ҳеч қандай эътиборга олинмади. Фидойи санъаткор Ҳамдамҳожи халқ қатори моддий томондан қийинчиликда яшади, замондан рўшнолик кўрмади. Юзлаб халқ санъати арбоблари сингари Ҳамдамҳожи ҳам халқимизнинг маънавий маданиятини ривожлантиришга ҳисса қўшди. Шаҳрихонликлар ҳамон унинг номини зўр ҳурмат билан тилга оладилар.

А. ҚАМБАРОВ,
Ф. САЙДАМАТОВА,
Фарғона Давлат дорилфунуни ўқитувчилари.

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

● Оқибат

УЧ АВЛОД АБДУЛЛАСИ

Наманагандаги Обиджон Мақсудов номли мактабда «Уч авлод Абдулласи» мавзуида қизиқарли учрашув ташкил этилди.

Ўқувчилар машҳур ўзбек адиблари Абдулла Қодирий, Абдулла Қаҳҳор ва Абдулла Орипов ижодларига бағишлаб, саҳналаштирилган чиқишлар қилиб, кўпчиликни хушнуд этишди. «Китоб—бизнинг дўстимиз», «Китоб—ақл чироғи» каби мавзуларда ташкил этилган кўргазмалар ҳам томошабинларда илиқ таассурот қолдирди. Шоир Абдулла Жаббор, адиб Лутфулло Маҳмуд ва Абдулла Жалиллар ўз ижодларидан намуналар ўқидилар.

● Ўзбегим—ўзлигим

МАРОҚЛИ УЧРАШУВ

Бухоро вилояти маънавий-маданият тарғибот марказининг фаоллари аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб бормоқдалар.

Анъаналар ва қадриятларни тиклаш, мусулмончиликка оид фикр-мулоҳазалар кўпчиликка маъқул бўлмоқда. Шунингдек Ўзбекистон ХДП Миллий истиқлол мафкурасини жорий этиш соҳасида ҳам фаоллик кўрсатилмоқда. Республика кўзи ожизлар жамиятига қарашли Бухоро ўқув-ишлаб чиқариш корхонаси жамоаси ҳузурида ҳам ана шундай мавзуга бағишланган йиғилиш бўлди. Исломшунос олим, шоир ва таржимон Садриддин Салим Бухорий, мазкур марказнинг раҳбари шоир Рўзимурод Маҳмудовлар миллий мафкуранинг яратилиши ва унинг аҳамияти ҳақида сўзладилар.

Ҳафиза ҒАФФОРОВА.

● **ҲАР КИМКИ ЁМОН БЎЛСА, ЖАЗО ТОПҚУСИДИР!**

Жумабозор ёнида гиёҳванд моддалар олди-соттиси билан шуғулланаётган гуруҳни қўлга олдик. «ВАЗ—2105» маркали машина тўхтатилиб текширилганда бир килограмм банг нашаси борлиги аниқланди. Самарқанд—Ургут йўналишида қатновчи автобус текширилганда «Янгиариқ» жамоа хўжалигида яшовчи фуқаронинг сумкасидан 3 килограммга яқин банг топилди.

Ачинарлиси, онда-сонда оқибати ўлим билан тугаётган ҳоллар ҳам учраб турибди. Ўтган йили Акрамобод номли хўжаликнинг Камангарон қишлоғига кетиш йўли ёқасида номаълум шахснинг мурдаси ётгани ҳақида нохуш хабар келди. Тезкор гуруҳ ишга киришди. Биринчи вазифа марҳумнинг шахсини аниқлаш эди. Пичоқланган одам Тойлоқ туман Тойлоқ посёлкасида яшовчи Насим Азимбеков экан. У эрталаб олтиларда А 63—22 СН рақамли шахсий автомашинаси билан Самарқанд шаҳрига чиқиб кетади. Кира қилиш мақсадида 4 нафар кишини миндириб Ургут томон йўл олади. Йўлда уюшган тўда ўзининг қабиҳ мақсадига эришади. Азимбековни пичоқлаб ўлдиргач, жасадини йўл ёқасида қолдиради ва автомашинасини олиб қочишади. Қидирув самара берди. Қўлга олинган гуруҳ илгари ҳам кўп жиноятларни содир этгани аниқланди. Улар Самарқанд туман ҳудудининг ўзида 4 та машина ўғирлашган. Жиноятчидан ўмарилган 6 та енгил автомашина тортиб олинди.

Ўтган йил апрелида кечки пайт Х. Мўминов номли жамоа хўжалиги 7-бригадаси майдонида мурда топилди. Бўйи 160 сантиметр бўлган жасад қора резина билан ўраб ташланганди. Анча қидирув-изланишлардан сўнг марҳум Ургут шаҳрида истиқомат қилган, муқаддам судланган Насриддин Олимов эканлиги аниқланди.

Воқеа аслида бундай бўлган экан: Н. Олимов ўзи ижарада туришига қарамай Бахтиёр Бойматовга бошпана беради. Ўзи эса қоровулхонада ётиб юради. Албатта, Олимов аввалги уйига келиб-кетиб туради. Вақт ўтиб Олимов Бойматовнинг хотинидан ижара ҳақини сўрайди. Эринг айтди, деб 300 минг сўм пулини олиб кетади.

ҚОЧИБ ҚУТУЛМАЙДИ

Ўртада келишмовчилик авжига чиқади. Бир куни Бойматов уйига келса, эшик қулф, ичкарида шовқин-сурон. У эшикни бузиб, уйга кирса Н. Олимов хотинига хиралик қилаётган экан. Ғазабланган эр Н. Олимовни қаттиқ тепади. Ўша эрининг ўзида Олимовнинг жони узилади. Кейин жасадни шилликага ўраб жарга ташлайди...

Қотилни қидириш жараёнида яна бир қанча жиноятлар очилди.

Ургут шаҳри ўзининг чиройли, бебаҳо одамлари билан эл оғзига тушган. Ажойиб анъаналар, урф-одатлар қайта тикланмоқда. Турли соҳа кишилари мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, Ватан бойлигига бойлик қўшиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Биз, осойишталик посбонлари уларнинг тинч, хотиржам яшашларини таъминлаш учун барча имкониятларни ишга соляпмиз.

Омон ЗИЁДОВ,
Ургут туман ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция майори.

Янгиликлар Воқеалар Хабарлар

ХАЛҚАРО КЎЗГУ

ХАРИДОРГИР МАҲСУЛОТ

● **Америка Қўшма Штатлари маъмурияти хусусий фирмаларга сунъий йўлдош орқали олинган тасвирларни экспорт қилишга рухсат берди.**

Мамлакат савдо вазирининг ўринбосари Дэвид Баррэмнинг таъкидлашича, бу қарор АҚШнинг жаҳон бозоридаги ҳиссасини оширишга хизмат қилади. Нефть қидириш ва экологик тадқиқотларга оид сурат ҳамда видео ахборотлар энг харидоргир маҳсулотлар бўлади, деб тахмин қилинмоқда.

ИҚТИСОДИЙ ЖАЗО ЧОРАЛАРИ

● **Грециянинг Македонияга қарши иқтисодий жазо чоралари қўллаш ҳақидаги қарори Европа парламентини ташвишга солмоқда.**

Агар Македония давлати миллий байроғини ўзгартирса ва конституциясига айрим ўзгартишлар киритса аҳвол бирмунча енгиллашган бўлур эди, дейилади Европа парламентининг бу икки мамлакатни муросага чорлаш учун қабул қилган резолюциясида.

ҚАЛБАКИ УСУЛ ОҚИБАТИ

● **Хитойда юзлаб қўшма корхоналар шу йилдан бошлаб ёпилди ва уларнинг хорижий сармоядорлари лицензияларидан маҳрум бўлдилар.**

Иқтисодий қатағон айниқса мамлакатнинг Пекин, Шанхай, Гуанчжоу, Шэньян каби йирик шаҳарларида кенг қулоч ёйди. Хитой назоратчилари ўтказган текширувларда ўз даромадларини яширган ва товламачилик билан шуғулланган кўплаб чет эл тадбиркорлари аниқланди. Ўнлаб қўшма корхоналар эса фақат қоғозда мавжуд бўлган, уларнинг муассислари давлат томонидан берилган енгилликлардан фойдаланиб, ўзларини мўмай даромад келтирувчи соҳаларга урган ва молиявий ҳужжатларни қалбаки усул билан тайёрлаганлар.

БИТИМГА КЕЛИШДИ

● **Мусулмонлар ва серблар делегацияси Сараевони электр қуввати, сув ва газ билан таъминлаш ҳақида бир битимга келдилар.**

Яқин кунлар ичида шаҳарнинг ҳар икки томонидаги электр ва газ тармоқларини таъмирлаш ишлари бошланади. Бу эса тез орада Сараевода ҳаёт ўз изига тушишидан дарак беради, деб хабар беради РАТА—ТАСС ахборот маҳкамаси.

РАКЕТАНИНГ ПАРВОЗИ

● **НЬЮ-ЙОРК. Америка Қўшма Штатлари «Торус» ракетаси парвозини муваффақиятли амалга оширди.**

Калифорния штатидаги Ванденберг авиабазаси вакилининг айтишича, ракета бортида Пентагонга қарашли иккита сунъий йўлдош бор.

ҲАҚИҚИЙ АҲВОЛ НАЗАРДАН ҚОЛМОҚДА

● **ВАШИНГТОН. АҚШ сенатининг хорижий ишлар бўйича қўмитаси маърузасида айтилишича, Америка Қўшма Штатларининг собиқ Совет республикаларига кўрсатаётган ёрдами уларга тўла етиб бормаяпти ва кўпинча бу ҳудудлардаги ҳақиқий аҳвол эътибордан четда қолмоқда.**

БАЁНОТ ИМЗОЛАНДИ

● **ПЕКИН. Маҳбуслар тайёрлайдиган маҳсулотларни экспорт ва импорт қилишни тақиқлаш бўйича ҳамкорлик юзасидан Хитой—Америка баёноти имзоланди.**

УЧРАШУВ БОШЛАНДИ

● **ТОКИО. Япония ташқи ишлар вазирлигида АҚШ, Хитой, Англия, Франция, Россия сингари 20 та давлат ядро мутахассисларининг амалий учрашуви бошланди.**

Синчи мутахассислар ядро синовларини узил-кесил тақиқлаш учун мавжуд техник имкониятларни ўрганадилар.

КЕМАДАГИ ЁНҒИН

● **АНҚАРА. Босфор бўғозида танкер билан юк кемаси тўқнашуви оқибатида ҳар иккала кемада ёнғин чиққан.**

Сувга тўкилган нефть қутқарув ишларига ҳалал бермоқда. Босфор бўйлаб кемалар қатнови тўхтатиб қўйилди.

ЯСИР АРАФАТНИНГ РЕЖАСИ

● **ҚОҲИРА. Фаластин озодлик ташкилоти раҳбари Ясир Арафат 19 апрель куни Москвага келишни режалаштирмоқда, деб хабар беради ВАФА Фаластин ахборот агентлиги.**

(Жаҳон ахборот агентликлари ва рўзномалардан олинди).

Янгиликлар Воқеалар Хабарлар

• Спорт—миллатни жаҳонга танитар

Норвегиянинг кичкинагина Лиллехаммер шаҳри 12—27 февраль кунлари бутун дунё диққат марказида турди. Бу ерда XVII қишки Олимпия ўйинлари катта тантана билан ўтказилди. Ўзбекистонимиз вакиллари ана шу жаҳон спорт байрамида биринчи бор мустақил равишда иштирок этганликларига қарамай, мамлакатимиз шарафини муносиб ҳимоя қилдилар.

Спорт делегациямизнинг раҳбари, республика миллий Олимпия қўмитаси вице-президенти, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Собиржон РУЗИЕВ билан ана шу ҳақда суҳбатлашдик.

ДИЛЛАРДА ВАТАН ТУЙҒУСИ

— Олимпиада барча спорт мусобақалари орасида энг нуфузлиси ҳисобланади. Унда илк бор мустақил давлат сифатида қатнашиш катта масъулият талаб этади, албатта.

Собиржон Собитович, аввало Олимпиада ўйинларига тайёргарлик жараёни қандай кечганлиги хусусида тўхталсангиз.

— Маълум режа асосида жиддий тайёргарлик кўрилди, қатор халқаро мусобақаларда қатнашилди. Ана шундан сўнггина етти нафар спортчимиз: Лина Черязова, Сергей Бренер ва Лариса Удодова, Алики Стергиаду ва Юрис Разгуляев, Динара Нурдбоева ва Муслим Сеттаров терма жамоага қабул қилинди. Улар асосан чет эллардаги спорт иншоотларида ўқув машғулотларини ўтказишди. Чунки ўзимиздаги «Алпомиш» спорт саройи, Чимён ва Белдерсойдаги шароит жаҳон андозалари талабига тўла жавоб бера олмайди. Спортчиларимиз ҳам, мураббийларимиз ҳам зиммаларида катта масъулият турганлигини яхши ҳис этишарди. Улар ишончни оқлаб, ёруғ юз билан юртга қайтишди. Умумжамоа ҳисобида 68 мамлакат орасида 14-ўринни эгалладик.

— Лиллехаммерда делегациямизни қандай кутиб олишди?

— Биз Лиллехаммерга 10 февралда етиб бордик. Олимпия қишлоғи иккига бўлинган эди. Музда нафис учувчилар ва конькида югурувчилар Хамер шаҳарчасида, бошқа спорт турларида қатнашувчилар эса Лиллехаммерда жойлашишди. Шароит жуда яхши бўлди. 11 февраль куни Олимпия шаҳарчасида Ўзбекистон байроғини тантанали кўтариш маросими бўлди. Давлатимиз мадҳияси янгради. Ана шу қувончли манзарани кўриб, кўзларимизга ёш қалқди. Бу тантаналарни ва мусобақаларни биз видео тасмасига ёзиб келганмиз. Худо хоҳласа ҳаммасини ҳамқишлоқларимизга кўрсатиш ниятидамиз.

— Олимпиаданинг очилиш тантаналарини биз ойнаи жаҳон орқали ҳаяжон билан кузатдик. Сиз собиқ спортчи, делегация раҳбари сифатида майдонга кириб келаётиб нималарни ҳис қилдингиз?

— Мен жаҳон чемпионатлари, Олимпиада ўйинлари, кўплаб халқаро мусобақаларда қатнашганман. Лекин ҳеч қачон бу галгидек тўлқинланмаганман. Буни сўз билан ифодалаш қийин...

— Лина Черязованинг олтин медалга даъвогарлигини ҳамма биларди. Лекин мусобақалар арафасида унинг жароҳат олганлигини эшитдик. Лина Олимпиадада қатнашармикин, натижаси қандай бўларкин, деган саволлар ҳамюртларимизни ўйлантириб қўйди. Линага нима бўлганди ўзи?

— Жаҳонда биргина Лина 3 марта сальто қила олади. Ана шу мураккаб машққа ишлов бераётган пайтда оёғи қаттиқ лат еганди. Бундан биз хавотирда эдик. Ҳатто республикамиз Бош вазиригача ташвишга тушиб қолганди. Зеро, бу масалага ҳукумат доирасида эътибор қилинди. Зарур бўлса Тошкентдан врачларни юбориш масаласи ҳам кўтарилди. Бироқ, у ёқда малакали шифокорлар Линани даволаётганликларини эшитиб, бироз хотиржам бўлдик.

— Барибир Лина олтин медаль учун бўлган курашда финалга зўрға илинди. Жароҳати панд берган бўлса керак-да...

— Биринчи куни Лина акробатикани яхши бажарди. Лекин ерга «қўнаётганида» чанғининг қайиши яхши тортилмаганлиги учун йиқилди. Паст натижа кўрсатди. Тўғриси, умидимизни узган эдик. Бироқ баҳсларда қатнашган 24 спортчидан кўплари йиқилиб юқори балл тўплай олишмади. Натижада Лина Черязова ўн иккинчи бўлиб финалга илиниб қолди. Уч кундан сўнг финал мусобақалари бошланиши керак эди. Шифокорлар бундай оғир жароҳат билан Линанинг мусобақада қатнашмаслигини маслаҳат беришди. Мабодо яна бир фалокат юз берса, у бир умр ногирон бўлиб қолиши мумкин эди. Худди Линага ўхшаб жароҳатланган россиялик бир йигит баҳслардан воз кечди. Черязова эса қатъийлик билан «барибир қатнашаман», деб туриб олди.

— Олимпиадага кетишларингиз арафасида Линанинг онаси оламдан ўтган эди. Бу нохуш хабарни унга қандай етказдингизлар? Мусобақа олдидан у онасидан ажралганини билармиди?

— Спорт шундай нарсаки, у одамдан сабот, матонат ва фидойиликни талаб этади. Йиллар мобайнида ўз уйига меҳмон сифатида келиб-кетишга мажбур, қариндош-уруғлар тўйларида, яхши-ёмон кунларида қатнаша олмайдилар. Чунки Ватан, халқ номидан масъулиятли курашларда қатнашиш миллионлаб ҳамюртларнинг сенга умид билан кўз тикиб турганини дилдан ҳис этишни тақазо этади. Бундай пайтда шахсий ҳаёт, манфаат иккинчи даражада бўлади.

Лина масаласига келсак, боя айтганимдек тан жароҳати катта ташвиш бўлиб турган бир пайтда онасининг вафотини эшитиш унга оғир руҳий зарба берарди. Олимпиададан уни маҳрум қиларди. Қатнашган тақдирда ҳам олтин медални ололмасди. Бундай ҳолни шахсан бошимдан ўтказганман. 1974 йилда Жаҳон чемпионатига тайёргарлик кўраётганимда отам вафот этгандилар. Маъракаларини ўтказаётганда устозларимнинг: «отанг сени чемпион бўлишингни орзу қиларди», дегани билан яна жўнаб кетганман. Руҳий жароҳат мусобақалар пайтида ўз таъсирини кўрсатган. Ана шуларни ўйлаб, бошимиз қотиб қолганди. Раҳбариатда бу ҳақда маслаҳатлашдик. Тўғриси, хабар қилган тақдиримизда ҳам у дафн маросимига етиб келолмасди. Лекин шунча йил қилган меҳнати, орзуси саробга айланарди. Қолаверса, унинг Олимпиада чемпиони бўлиши онасининг армони эди. Хуллас, айтмасликка қарор қилдик. Лиллехаммерда Лина билан 18 кун бирга бўлдик. Юрагимиздаги дардни ўзимиз билан олиб юрдик.

Ниҳоят олтин медал учун 24 февралда баҳслар бошланди. Финалчилар орасида Лина охирги 12-ўринда эди. Қоидага кўра охирги ўриндаги спортчи биринчи бўлиб сакрайди. Ҳаяжон билан кузатдик. У икки уриниш якуни бўйича 166 балл олди. Бу кўрсаткичга ҳеч ким етолмади. Лина меҳмонхонага келибоқ уйига қўнғироқ қилмоқчи бўлди. Телефон симини узиб қўйишга тўғри келди. Унинг ҳозирги қувончларига бир неча соатга бўлса-да чўзилишини истардик. Ахир, у жароҳатланганлигига қарамай матонат ва жасорат кўрсатиб олимпиада чемпиони бўлганди. Кечга яқин айтишга қарор қилдик. Чунки бизнинг қароргоҳдан бўлмаса-да бошқа жойдан Тошкентга қўнғироқ қилиб барибир гаплашарди. Устози Кавунов билан биргаликда ундан узр сўраб, воқеани айтдик. Лина додлаб ўзини ташлаб юборди... Кейин телефон симини улаб бердик. У отаси билан гаплашди.

Ана шундай. Ҳар бир медаль ортида спортчининг машаққатлари, матонати, бахти, қисмати бор.

— Лина Черязованинг бу қаҳрамонлиги ҳақида биз журналистлар ҳали кўп ёзишимиз керак, албатта. Аммо шу ўринда бир савол туғилади. Ҳозир Черязова бор, эртага унинг ўрнини ким эгаллайди? Умуман қишки спорт турларини ривожлантириш, ўринбосарлар тайёрлаш қандай бўляпти?

— «Алпомиш» спорт саройи, Чимён ва Белдерсойдаги иншоотлар муаммоларини ҳал этиш чоралари ишлаб чиқиляпти. Спорт қўмитамиз ҳайъатида қишки спорт турларини ривожлантириш ва ўринбосарлар тайёрлаш масаласини кўриш ниятидамиз. Шу ўринда дилимдаги бир гапни айтмоқчиман. Лина Ўзбекистон шуҳрати учун ўзини фидо қилишга тайёр эди. У ҳақиқий қаҳрамонлик кўрсатиб, мустақил республикамиз номини оламга ёйди. Афсуски, ватанпарварлик, фидойилик туйғулари кўпларда етишмайди. Биз буни олимпиадага кетиш арафасида яна бир бор ҳис қилдик. Ҳозирги иқтисодий қийинчилик пайтида спортчиларимизни қўллаб-қувватлашади деган ниятда ёрдам сўраб, қанчалар бақувват фирмаларга, тижоратчиларга мурожаат қилдик. Биронтасидан садо чиқмади. Ҳайрон қоласан киши, наҳотки уларда ватанпарварлик туйғуси бўлмаса. Ахир бу мустақил республикамиз учун биринчи олимпиада эди-ку. У ерда иштирок этадиган спортчиларимиз Ўзбекистон обрўси учун кураш олиб боришадику, бу курашлар ортида халқимиз, миллатимиз ғурури ётибдику, деб ўйлашмади. Барча мамлакатлар, жумладан, Россия, Украина, Қозоғистон спортчиларига ҳам ҳомийлар катта ёрдам кўрсатишди. Минг раҳмат, Президентимиз Ислом Каримов ҳар қанча мураккаб бўлмасин, делегациямиз учун зарур бўлган маблағни топиб бердилар. Мусобақаларга тайёргарлик жараёнидаги харажатлар ҳам давлат ҳисобидан бўлди. Шунчалик эътибор берилмаганида Черязова олтин медаль ололмасди. Бугунги фахр-ифтихоримиз ҳам бўлмасди.

— Олдинда яна бир муҳим мусобақа турибди. Олти ойдан сўнг Японияда Осиё ўйинлари бошланади...

— Тайёргарликни аллақачон бошлаб юборганмиз. Унга республикамиздан 200 дан зиёд спортчининг боришни режалаштирилмоқда. Улар Мустақил республикамиз байроғи остида кураш олиб боришади. Халқимизнинг жисмоний баркамоллиги, маданиятини намойиш этишади. Юрагида Ватан туйғуси бўлган ҳеч бир киши бунга бефарқ қарай олмаса керак. Спорт мухлислари бундан кейин ҳам бизни қўллаб туришларига, саховатли ҳомийлар топилишига ишонгимиз келади. Спорт миллатни жаҳонга танитадиган муҳим воситалардан бири ҳисобланади. Буни унутмаслигимиз керак.

Суҳбатдош
Сафар ОСТОНОВ.

• Ҳамкасбларимиз байрами

ЙИГИТ ЁШИГА ҚАДАМ

Дала ва ферма ходимларининг завқли меҳнатини тараннум этиб, илғор иш усулларини тарғиб қилиб келаётган газета — «Қишлоқ ҳақиқати»нинг илк сони чиққанига йигирма йилдан ошибди. Икки ўн йиллик мобайнида бу даврий нашр нафақат қишлоқ меҳнаткашлари, балки мамлакатимиздаги кенг газетхонлар оммаси қалбига йўл топди. Республика Президенти фармонлари ижросини изчил назорат қилишда, иқтисодий ислоҳот одимларини газетхонларга етказишда «Қишлоқ ҳақиқати» чин маънода ғайрат-шижоат билан ишламоқда.

Бугунги кунда йигирма биринчи йил чоп этилаётган газетанинг ҳар бир сонида деҳқончилик саноати мажмуининг байроқдорлари, иқтисодий қийинчиликларни омилкорлик билан енгиб ўтаётган ишбилармонлар ҳақида мароқли ҳикоялар, қишлоқ меҳнаткашларини ўйлантираётган муаммолар хусусида қизиқарли мақолаларни ўқишингиз мумкин. Ўтган давр мобайнида «Қишлоқ ҳақиқати» саҳифаларида иқтидорли қаламкашлар, истиқболли ижодкорлар кашф бўлдилар. Самад Қодиров, Ҳамид Нурий, Абдуношир Тўраев, Талъат Солиев каби ёзувчи ва журналистлар айни шу даргоҳда элга танилдилар. Босиб ўтилган йўлнинг муайян даврида газета икки тиллилик тажрибасининг янги сўқмоғини очди дейиш мумкин. Илгари республикамиз журналистикасида икки тилда чиқадиган нашрларда устунлик рус тилига берилган бўлса, унда 12 йил муҳаррирлик қилган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Исмоил Сулаймоновнинг саъй-ҳаракатлари туфайли «Қишлоқ ҳақиқати»нинг илк сониданоқ материаллар миллий тилда тайёрланиб, сўнгра рус тилига таржима қилиб келинди. Газета ташкил этилган дастлабки йилларда унга кўпгина отахон нашрлар ёрдам беришган бўлса, кейинги пайтларда «Қишлоқ ҳақиқати»да қалами чархланган журналистлар бошқа жойлардаги оммавий ахборот воситаларининг етакчи ўринларида меҳнат қилмоқдалар.

Йигит ёшига қадам қўйган қадрдон газетамизнинг фидоий жамоасига эзгу ниятларингиз ушалсин, деб истак билдирамиз.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» газетаси жамоаси.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси давлат тижорат жамғарма банки

Шу йилнинг 30 март куни Андижон шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилги 12 фоизли ички ютуқли заём облигацияларининг навбатдаги 8-тиражи ўтказилади.

Облигация эгаларини Андижон шаҳрига тиражда қатнашишга таклиф қиламиз.

СИЗГА ОМАД ТИЛАЙМИЗ!

Ўзбекистон жамғарма банки.

Дилбархоним Собирзода

19 мартдан бошлаб барча дардманд кишиларни, иш, оила ва бахтдан омади келмаганларни илоҳий куч ёрдамида дуо орқали қайтариқ қилиб ёрдам беради ва томир уришингизга қараб барча дардларингизни айтиб беради.

Жума ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 16.00 гача қабулга келишингизни ОЛЛОҲ дилингизга солган бўлса барча мушкулингиз осон бўлади деган умиддамиз.

Манзилгоҳимиз: Халқлар дўстлиги майдони, Бахт кўчаси, 3 уй, Абдул Қосим мадрасаси.

ҚУТЛОВ

Азиз падари бузрукворимиз

Эркин Ҳамидович СОБИТОВ!

Сизни 20 март куни қутлуғ 60 ёшга тўлишингиз билан чин юракдан табриклаймиз. Умрингизнинг 40 йилдан ортиғини эл-юрт хизматига бахшида этдингиз. Илоё, ҳар ишда ОЛЛОҲ сизга мададкор бўлсин. Оиламиз бахтига ҳамиша соғ-саломат бўлинг. Йўлларингиз доимо бехатар бўлсин. Фарзандларингиз номидан қизингиз

Зулайхо.
Тошкент шаҳри.

Меҳрибон отажонимиз Ўринбек Эргашбоев ва мунис онажонимиз Ҳалима Эргашбоева! Сизларни қутлуғ ёшга тўлишингиз билан чин юракдан

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Фарзандларингиз: Қаҳрамон, Муҳаббат, Гавҳар, Абдували, Шамшиддин, Қудрат, Маҳбират ҳамда келинингиз Нуржамол.

• Тўрт мучангиз омон бўлсин

Жамшид ИСМОИЛОВ республикамизда ўпка касаллари жарроҳлиги бўйича танилган истеъдодли дўхтирлардан бири. Қуйида унинг Ўзбекистонда ва Кавказ орти мамлакатларида учрайдиган эхинококкоз хасталиги, уни келтириб чиқарувчи манбалар ҳамда қандай қилиб олдини олиш мумкинлиги ҳақидаги айрим таклиф ҳамда тажрибалари билан танишасиз. Муаллифнинг билдирган бу мулоҳазалари ҳаммамизни бефарқ қолдирмас деб ўйлаймиз. Зеро, ҳар биримиз сиҳат-саломатлигимизни ўз вақтида ўйласак яхши эмасми!

«ТЕКИНХЎР» ХАСТАЛИК

ЁХУД ЭХИНОКОККОЗ ХУСУСИДА МУЛОҲАЗАЛАР

АЖАБЛАНМАНГ, бу яна қандай касаллик бўлди экан, деб. Шошилманг. Лекин... Минг афсуски, у сизу-бизга унчалик сездирмайди. Секин-аста танамизга ўрнаша бошлайди ва... кейин армонда қоламиз.

Хўш, ҳали кўпчилигимизга нотаниш бўлган бу эхинококкоз ёки эхинококк хасталиги нима, у қандай келиб чиқади?

Биз инсонмиз. Хайриятки, Яратган эгам бизга хаёл берган, тасаввур берган. Бемалол ўйламоққа имкон бор. Келинг, бир оз хаёлимизга эрк берайлик. Яна ҳаммамиз соғиниб кутаётган Баҳор келди.

Чексиз далалар, қиру-адирлар яшил либос кийди, нафис ва ёқимли тоза ҳаволар келди. Яйловларни тўлдириб қўй-қўзилар ўтлайди. Аммо... Эҳ, биз билмаймиз-да, гоҳо ана шу она табиатнинг тенгсиз неъматлари билан бирга турли хил хавфли қуртлар ин қўяди. Улар аввало жониворларни, кейин эса сизу-бизнинг соғлигимизга даҳшат солгувчи касалликларни тарқатишини сезмаймиз.

Бу қандай қурт дейсизми? Унда эшитинг:

Гижжасимон бу қуртнинг аслида нима ва қандай оқибатларни келтириб чиқариши аллақачон кашф қилинган. Ҳатто ўтган асрлардаёқ бу қурт пайдо қилган эхинококкни кесиб, даволаш чоралари ҳам қидирилган. Унинг тухуми аввало бўри, тулки, шоқол, ит каби ҳайвонлардан топилган. Айнан шу ҳайвонлар эхинококкозни юқтирувчилардан ҳисобланган. Ҳеч иккиланмасдан. Буни кенг тарқалган касалликлардан бири деб ҳисоблаш мумкин. Бу дард Кавказ орти, Марказий Осиё ўлкаларида учрайди. Шу ўринда яна бир жиҳатни қайд қилмоқ жоиздир: У айниқса чорвачилик ривожланган ҳудудларда кенг миқёсда тарқалган. Юқорида биз дастлаб эхинококк тухуми ҳайвонлардан топилган, деб бекорга айтмадик. Бунинг устига унинг чорва моллари кўп боқиладиган жойларда учраши ҳам ажабланишга ҳожат қолдирмайди. Шундай, экан, касалликнинг халққа, қолаверса чорвачиликка жиддий зиён етказиши ўз-ўзидан аён.

Юқорида бу дардни даволашга уриниш ўтган асрда бошланган, дедик. Ҳозирги кунга келиб эхинококк касаллиги шикаст етказмаган бирор-бир орган ёки ҳужайра қолмаганлиги маълум бўлиб қолди. Олдимизга қўйилган масаланинг жиддий даражада эканлигини тўла тасаввур қилиш учун статистик маълумотларни келтирсак: Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг жарроҳлик марказида бугунги кунда кўкрак қафаси, қорин бўшлиғидаги эхинококк касаллиги бўйича юзлаб жарроҳлик ишлари амалга оширилмоқда. Яна бунга қўшимча равишда шу касаллик туфайли вилоят касалхоналарида, туберкулёз диспансерларида, онкологик, офтальмологик, нейрохирургик, гинекологик муассасаларда қилинган жарроҳлик операцияларини қўшадиган бўлсак, аҳолининг бу хасталикдан қанчалик азоб тортаётганини кўз олдимизга келтиришимиз мумкин. Айтиб ўтилганидай, бу инсон организмнинг исталган жойига тушиб ривожланар экан. Тегишли тиббиёт муассасалари буни ўз вақтида олдини олиш-чораларини кўрмоғи шарт. Айниқса ўпка эхинококки катталар орасида жигардан сўнг иккинчи ўринни эгаллайди. Қирқ ёшгача бўлган катталар гуруҳининг кўпчилик қисмига эса фақат ўпка эхинококки билан касалланган беморлар киради. Мабодо сон жиҳатидан, фоиз ҳисобидан эхинококк билан оғриган инсон организмини кузатадиган бўлсак, қурт изчил равишда барча органларга ўтиб боришининг гувоҳи бўламиз. Жигар, ўпка, умуртқа билан кўкрак қафаси органлари, буйрак, қорин бўшлиғи, юрак, мия, мускул тўқималари ва ҳоказоларга бирин-кетин ўтиб борaверади.

Одамлар бу касалликка қандай чалинади? У кўпинча ошқозон-ичак йўллари орқали ўтиши мумкин. Ташқаридан ошқозонга, ошқозондан эса бошқа органларга ўтади. Онносфералар ошқозонга икки йўл билан тушади. Биринчиси тўғридан-тўғри эмас, балки эхинококк тухуми тушган таом, масалан, сабзавот, турли кўкатлар, ҳўл мева ёки совуқ сувни ичиш орқали ўтади.

Одам танасига ўтишининг иккинчи йўли тўғридан-тўғри бўлиб, айтайлик, эхинококк билан касалланган ҳайвонларнинг жунидан одам қўлларига тухум илашади, у эса қўл орқали осонгина оғизга тушиб кетади. Шунинг учун ҳам айниқса ит ва мушукларни эркалашда, ўйнатишда эҳтиёт бўлмоқ керак.

Яна ўйламанг, бу тухум илашган билан касаллик бирдан бошланмайди ёки одам ошқозонига тушган қурт тухумлари бирданига ривожланмайди ҳам. Аксарият ҳолларда у ошқозон-ичак йўлида нобуд бўлади. ё инсоннинг орган ва тўқималарига қон орқали ўтиб кетади. Ошқозон шарбати таъсирида тухум пўстлоғи эрийди, ундан 6 илгакли пуштлар ўрмалаб чиқади. Пўстлоқдан қутилган, ҳали ҳаракат қобилиятини йўқотмаган онносфера ўзининг уч илгаги ёрдамида ичакнинг юқори бўлакларида жойлашган шиллиқ пардага ўрнашиб олади. Қон заррачаларига кириб олган онносфералар айланувчи шохтомир билан бирга жигарга, кейин ўпкага ўтади. Аста-секин бутун тана бўйлаб тарқалади. Онносфера қайси орган ёки тўқимада тўхтаб қолса, ўша ерда ривожланади.

Биз қуйида ўпка эхинококкини қандай аниқлаш хусусида қисқача сўз юритамиз: Бу касаллик аксарият ҳолларда аҳолини оммавий равишда флюорография (рентген) кўригидан ўтказиш пайтида аниқланади. Унда аниқ, тўғри, юмалоқ ва чўзиқ шаклда доғ кўринади. Ультратовуш аппарати ёрдамида эса аввалига жигар, буйрак, қорин бўшлиғида бу касалликнинг бор-йўқлиги текширилади. Шунинг учун ҳам халқимизнинг ҳар йили бир мартадан диспансер назоратидан ўтиб туриши мақсадга мувофиқлигини айтмоқчиман.

Бугунга келиб эса бу хасталикни даволашнинг энг афзал йўли жарроҳлик ҳисобланади. Ўтмиш тажрибасидан ҳам маълум бўлишича, даво топишнинг бу йўлидан бошқаси ҳозирги кунда кутилган натижани бермаяпти.

Уни даволашда биз-жарроҳларнинг олдимизда ҳам турли йўллар бор. Булар тиббий елим, ультратовуш тўлқинлари ва лазер нурини қўллаш усулари бўлиб, улар бу дардни батамом тагтомири билан тугатишга катта ёрдам беради.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги жарроҳлик илмий маркази кўп касалликлар қатори эхинококкни даволаш бўйича бугунги кунда энг етакчи илмий услубий марказ ҳисобланади. Бу ерда Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, профессор В. Воҳидов раҳбарлиги остида профессор О. Воҳидов, Л. Хачиев, Ю. Калиш, Э. Исломбеков, А. Ҳожибоев, Ф. Назиров сингари қатор тажрибали шифокорлар хизмат кўрсатаяпти.

Энди юқорида гапириб ўтган эхинококк хасталигининг қандай қилиб олдини олиш мумкинлиги хусусида ҳам икки калима сўз айтсак. Бунда турли касб эгалари, яъни биологлар, ветеринарлар, шифокорлар, биргаликда ҳамкорлик қилишлари катта самаралар бермоғи мумкин. Чунки бугунги кунда кўчаларимизда дайдиб юрган турли хил уй ҳайвонларини қатъий назорат қилиб бориш, қолаверса, Ўзбекистон шаҳарларида ўз уйларида мушуклар сақлаётган фуқароларга бу ҳайвонлар турли касалликларни келтириб чиқариш воситаси эканлигини уқтириш керак.

Биз қадим Шарқнинг покиза фарзандларимиз. Ота-боболаримиз қадрлаб келган урф-одатларни биз ҳам қадрлайлик.

Жамшид ИСМОИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Хирургия маркази катта илмий ходими, тиббиёт фанлари номзоди.

ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР

● Кичик корхона

«ҚУРУВЧИ» ТАДБИРЛАРИ

Ёғоч-тахта каби танқчил қурилиш материалларини топиш йўлида саъй-ҳаракатлар қилинмоқда. Бу борада Навбаҳор туманидаги «Қурувчи» кичик корхонаси жамоасининг ишлари диққатга сазовор.

Бу корхона Красноярск ўлкасидан 15 миллион сўмликдан кўпроқ қурилишбоп материаллар келтирди. Кичик корхона фидойилари ўз навбатида Красноярскка қишлоқ хўжалик маҳсулотлари жўнатишган эди. Жумладан, 50 тонна қовун-тарвуз, 25 тонна помидор йўллашган эди. Бу маҳсулотлар ўрнига олинган қурилишбоп материаллар эса асқотмоқда. Хусусан, 25 ўринли ҳаммом, янги унивeрмаг, деҳқон бозори қуриб, фойдаланишга топширилди.

Музаффар ШАРОПОВ.

● Тижорат

ҚИШЛОҚ САВДО МАРКАЗИ

Касби туманидаги Шароф Рашидов номли жамоа ширкат хўжалиги қишлоқлари ободонлашмоқда. Орзулар рўёбга чиқиб қишлоқларга газ ва ичимлик суви келтирилмоқда.

Аҳолига савдо хизмати кўрсатиш ишлари ҳам яхшиланмоқда. Хўжахайрон қишлоғида қўш қаватли савдо ва ишлаб чиқариш биноси фойдаланишга тахт қилиб қўйилди. Бунёдкорлик ишларига қарийб 5 миллион сўм сарфланди.

Мусо КАРОМОВ.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

«Ўзбекистон» нашриёти жамоаси нашриётнинг катта мусаҳҳиҳи Саида Тоҳироваға акаси

Носир СОДИҚОВнинг

бевақт вафоти муносабати билан ўзининг чуқур ҳамдардлигини изҳор этади.

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

Бош муҳаррир: Азим СУЮН.

Таҳрир ҳайъати: Абдулла ОРИПОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Азиз НОСИРОВ, Аслиддин БОЛИЕВ (масъул котиб), Зиёд ДАВРОНОВ, Ислом ШОҒУЛОМОВ, Каримжон РИХСИЕВ, Миршароф МУҲСИМОВ, Олимжон НАЗАРОВ, Тўхтамурод ТОШЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Осиё бозори» иловаси учун масъул), Шоқосим ШОИСЛОМОВ, Шуҳрат ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари).

Мафкура ишлари ва партия ҳаёти бўлими — 33-21-43.
Иқтисодиёт бўлими — 33-47-80, 32-54-27.
Парламент фаолияти ва ҳуқуқ бўлими — 33-54-55, 32-26-70.
Адабиёт, фан ва маданият бўлими — 33-07-20, 32-57-19.
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-11-49, 33-76-04.
Ахборот ва спорт бўлими — 33-12-56, 32-55-16.
Тижорат, эълонлар — «Осиё бозори» редакцияси — 33-41-89, 32-55-70, 33-38-55, 32-54-12.
Шароф Рашидов фонди — 33-34-69, 33-20-36.
Қабулхона — 33-65-45, 32-55-15.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Андижонда 5-27-11; Бухорода — 3-96-12; Гулистонда — 2-26-22; Жиззахда — 3-46-24; Навоийда — 3-74-76; Наманганда — 6-43-43; Нукусда — 7-58,83; Қаршида — 3-25-79; Қумқўрғонда — 52-624; Самарқандда — 35-22-90; Урганчда — 6-72-60; Фарғонада — 6-37-16.

● Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000120.
Газета офсет усулида А—3 форматида босилади. Ҳажми 3 босма табоқ.
Босишга топшириш вақти — 21.00. топширилди—23.00
Г—791. тир. 87.259.
Навбатчилар: Ҳ. НОСИРОВ, Э. ЭСИРГАПИЕВ.

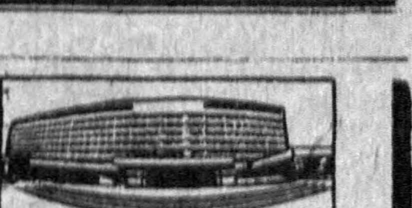

МАНЗИЛИМИЗ: 700083. ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ 32-УЙ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили «Буюк Турон» кўчаси 41-уй.

1 2 3 4 5 6.